

Наказ Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський
університетекономіки і торгівлі»

08 липня 2015 року № 152-Н

Форма № П-4.04

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСПІЛКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»
Навчально-науковий інститут денної форми**

**Кафедра економічної кібернетики, бізнес-економіки та інформаційних
систем**

Форма навчання денна

Допускається до захисту

Завідувач кафедри д.е.н.,

професор Рогоза М. Є.

«_____» _____р.

ДИПЛОМНА РОБОТА

на тему:

«Аналіз і вдосконалення фінансові діяльності підприємства»

зі спеціальності 051 Економіка

освітньої програми «Економічна кібернетика»

Виконавець роботи Чекунов Ярослав Євгенович

(підпис, дата)

Науковий керівник д.е.н., професор

Рогоза Микола Єгорович

(підпис, дата)

Полтава 2021

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ОСНОВИ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ БІЗНЕСУ	8
1.1 Обов'язки та цілі фінансового менеджменту	8
1.2 Класифікація основних методів і прийомів та бази знань фінансово-економічного аналізу підприємства.....	13
1.3 Теоретичні підходи до фінансово-економічного аналізу	22
Висновки за розділом 1	29
РОЗДІЛ 2. ЗАГАЛЬНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ВАТ «ГАЛЕКС-АГРО».....	30
2.1 Види діяльності, форма власності Основні техніко-економічні показники діяльності підприємства.....	30
2.2 Організаційна структура, ресурси та цілі бізнесу	38
2.3 Зовнішнє та внутрішнє середовище підприємства, його конкурентні позиції	44
Висновки за розділом 2	50
РОЗДІЛ 3. ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ТА ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВИХ ПОКАЗНИКІВ ВАТ «ГАЛЕКС-АГРО»....	52
3.1 Аналіз основних виробничих і фінансових результатів	52
3.2 Аналіз, структура та динаміка статей балансу, оцінка ліквідності балансу	59
3.3 Аналіз фінансового стану підприємства за допомогою фінансових показників	71
Висновки за розділом 3	80
ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ.....	84
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	90

ВСТУП

Економічний аналіз являє собою процес, заснований на вивченні даних про фінансовий стан підприємства і результатах його діяльності в минулому з метою оцінки майбутніх умов і результатів діяльності. Таким чином, головним завданням аналізу являє собою зниження неминучої невизначеності, пов'язаної з прийняттям економічних рішень, орієнтованих у майбутнє.

Економічний аналіз - глибоке дослідження економічних явищ на підприємстві. Виявлення причин відхилення від плану і недоліків у роботі, розкриття резервів, їх вивчення. Сприяння комплексному здійсненню економічної роботи і управління виробництвом, активний вплив на хід виробництва, підвищення його ефективності і поліпшення якості роботи .

У даній роботі дано планові і фактичні показники. Це собівартість, обсяг реалізації продукції в натуральному вираженні.

Завдання, поставлене в кваліфікаційній роботі, - показати в якому порядку і за допомогою яких показників проводиться комплексний аналіз господарської діяльності. Розрахувати деякі із запропонованих показників і проаналізувати їх і надають на них вплив факторів на прикладі результатів роботи ВАТ «Галекс-Агро». Але ці показники - не предмет аналізу, це є тільки форма, через яку можна пізнати об'єктивний зміст господарської діяльності.

Мета дипломної роботи – це вивчення теоретичних засад моделювання процесів економічного аналізу і вдосконалення фінансово-економічної діяльності підприємства.

Для досягнення поставленої мети передбачено виконання таких задач:

– дослідити основні теоретичні та методологічні підходи до визначення поняття економічного аналізу і суміжних наук;

- з'ясувати існуючі підходи до формування економічного аналізу підприємства;
- визначити методи моделювання способів економічного аналізу підприємства;
- вивчити загальні характеристики діяльності та стан економічного аналізу діяльності підприємств і його методи;
- проаналізувати фінансову діяльність та загальну характеристику діяльності вітчизняних підприємств;
- обґрунтувати методичні засади економіко-математичного моделювання в розробці системи комплексної оцінки діяльності підприємства;
- описати вибір стратегії формування ефективної системи управління показниками фінансово-економічного стану підприємства;
- зробити фінансово-економічний аналіз та знайти шляхи покращення фінансових показників

Об'єкт дослідження – процес економічного аналізу економічного об'єкта.

Предмет дослідження – теоретичні засади та практичні аспекти процесів економічного аналізу економічного об'єкта.

Методи дослідження. Теоретико-методологічною і методичною базою дослідження стали сучасні теорії економічного аналізу, монографії, публікації та науково-аналітичні розробки вітчизняних і зарубіжних вчених.

Особистий внесок. Дипломна робота є самостійно виконаним завершеним науковим дослідженням, у якому викладено авторське бачення щодо теоретичних та методологічних аспектів моделювання процесів економічного аналізу економічного об'єкта, дослідження та аналізу результатів діяльності промислових підприємств на сучасному етапі, шляхів вдосконалення процесів аналізу господарської діяльності підприємств. Усі

наукові результати, які представлено в дипломній роботі, та ті, що оприлюднені у наукових виданнях, отримані автором самостійно.

Аналіз результатів таких досліджень було представлено на X Міжнародній інтернет-конференції «Економіка сьогодні: проблеми моделювання та управління» (м. Полтава, листопад 2020 року) та опубліковано у матеріалах цієї конференції: **Чекунов Я.**, Теоретичні основи аналізу і вдосконалення фінансово-економічної діяльності підприємства/Економіка сьогодні: проблеми моделювання та управління : матеріали X Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Полтава, 19–20 листопада 2020 року). – С.170-175. – Полтава : ПУЕТ, 2020. – режим доступу -<http://www.ek.puet.edu.ua/files/conf2020.pdf>.

Робота складається з вступу, 3 розділів, 9 підрозділів, висновків, списку використаних джерел. Робота містить 94 сторінок, 11 рисунків, 24 таблиць, 41 найменувань інформаційних джерел.

РОЗДІЛ 1. ОСНОВИ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ БІЗНЕСУ

1.1 Обов'язки та цілі фінансового менеджменту

Кожне завдання починається із завдання та відповіді на три ключові запитання [29, с. 53]:

- Якими повинні бути розміри та оптимальний склад активів компанії, щоб вона могла досягти поставлених перед підприємством цілей і завдань?
- Де шукати джерела фінансування та яким має бути їх оптимальне поєднання?
- Як організовано поточне та майбутнє управління фінансовою діяльністю, що забезпечує платоспроможність та фінансову стійкість підприємства?

Ці питання вирішуються в рамках фінансового менеджменту, який є однією з ключових підсистем усієї корпоративної системи управління.

У невеликих компаніях роль фінансового директора виконує головний бухгалтер. Найважливіше, що слід враховувати в роботі фінансового менеджера, це те, що це або частина роботи вищого керівництва компанії, або передбачає надання аналітичної інформації, необхідної та корисної для прийняття фінансових управлінських рішень. Це підкреслює життєво важливе значення функції (в журналі Fortune) 1976 рік. Зазначалося, що 25,3% менеджерів найбільших американських компаній розпочали свою діяльність у сфері фінансів) [29, с. 89]. Незалежно від організаційної структури компанії, фінансовий менеджер відповідає за аналіз фінансових проблем, прийняття деяких рішень або надання порад вищому керівництву.

У разі ринкової економіки фінансовий менеджер стає однією з ключових фігур компанії. Він відповідає за виявлення фінансових проблем, аналіз можливості використання того чи іншого методу їх вирішення, а іноді

й прийняття остаточного рішення щодо вибору найбільш прийняттого способу дій. Однак, якщо тема важлива для компанії, то це може бути лише консультант вищого керівництва. Нарешті, фінансовий менеджер зазвичай є відповідальним органом, що забезпечує виконання рішень, а також керує оперативною фінансовою діяльністю. Його основним змістом є контроль грошових потоків. Фінансовий менеджер часто входить до складу вищого керівництва компанії, оскільки бере участь у вирішенні всіх важливих питань.

У найзагальнішому вигляді діяльність фінансового менеджера можна організувати так [29, с. 67]:

- загальний фінансовий аналіз і планування;
- надавати фінансові ресурси компанії (управління фінансовими ресурсами);
- розподіл коштів (інвестиційна політика та управління багатством).

Обґрунтування поділу таких напрямів діяльності фінансового менеджера тісно пов'язане зі структурою балансу, як основної форми звітності, що відображає майновий і фінансовий стан підприємства (рис. 1.1).

Рис. 1.1. Основні напрямки діяльності фінансового менеджера [власна розробка]

Вибрані напрямки діяльності визначають також основні завдання, які стоять перед керівником. Склад цих завдань можна деталізувати так. Загальний кошторис складається в рамках першого напрямку [29, с. 86]:

- активи підприємства та джерела їх фінансування;
 - обсяг і склад ресурсів, необхідних для підтримки досягнутого економічного потенціалу підприємства та розширення його діяльності;
 - додаткові джерела фінансування;
 - системи контролю стану та ефективності використання фінансових ресурсів.
- Другий аспект – детальна оцінка [29, с. 87]:
- обсяг необхідних фінансових ресурсів;
 - форми подання (довгостроковий або короткостроковий кредит, готівка);

- ступінь наявності та час пред'явлення (наявність коштів може бути визначена умовами договору; кошти повинні бути доступні в потрібній кількості і в потрібний час);
- вартість володіння таким ресурсом (відсоткові ставки, інші формальні та неформальні умови забезпечення цього джерела фінансування);
- ризик, пов'язаний з цим джерелом фінансування (так, власний капітал як джерело фінансування набагато менш ризикований, ніж строкова позика в банку).
- Третій аспект охоплює аналіз та оцінку довгострокових та короткострокових інвестиційних рішень [29, с. 88]:
- оптимальне перетворення фінансових ресурсів в інші види ресурсів (матеріальні, робочі, грошові);
- мета та ефективність інвестицій в основні засоби, їх склад і характер;
- оптимальність оборотних коштів;
- ефективність фінансових вливань.

Прийняття рішень з використанням цих прогнозів базується на аналізі альтернативних рішень, які враховують баланс між вимогами до ліквідності, фінансової стабільності та прибутковості.

Обґрунтування основних завдань фінансового менеджменту також значною мірою визначається змістом фінансової звітності і представлено на рисунку 1.2.

Цілі фінансового менеджменту

Що є ознакою ефективного управління фінансами? Легко сформулювати цілу систему цілей [23, с. 88]:

- виживання компанії в конкурентних умовах;
- уникнення банкрутства та серйозного фінансового краху;
- лідерство в боротьбі з конкурентами;

- максимізація ринкової вартості компанії;
- прийнятні темпи зростання економічного потенціалу підприємства;
- збільшення виробництва та реалізації продукції;
- максимізація прибутку;
- мінімізація витрат;

Перспективна оцінка та аналіз торговельно-інвестиційної діяльності

Рис. 1.2. Структурування змісту фінансового менеджменту [власна розробка]

Пріоритет тієї чи іншої мети пояснюється по-різному в сучасних теоріях організації бізнесу. Найпоширенішим є твердження, що компанія повинна діяти таким чином, щоб забезпечити максимальний дохід своїм власникам. Це часто асоціюється з прибутковим бізнесом, збільшенням прибутку та зниженням витрат. Чи впевнений цей результат? У традиційній неокласичній економічній моделі передбачається, що кожна компанія існує

для максимізації прибутку (що зазвичай означає прибуток на довгостроковій позиції, а не одноразовий) [32, с. 68]. В ідеалі такого максимуму неможливо досягти, коли є рівний доступ до інформації, досвідчене лідерство та інші аспекти; дорівнює нулю при його сумарному граничному надходженні.

1.2 Класифікація основних методів і прийомів та бази знань фінансово-економічного аналізу підприємства

Аналіз є одночасно уявною і часто реальною процедурою; я розбираю предмет або явище; процедура зворотного аналізу – це синтез, який часто поєднується з аналізом у практичній або пізнавальній діяльності. Він приймає різні форми залежно від природи досліджуваного об'єкта, складності його структури, ступеня абстрактності використовуваних пізнавальних процедур і методів проведення аналізу. Часто є синонімом досліджень як у природничих, так і в соціальних науках. Економічний аналіз – це спосіб пізнання економічних процесів господарюючого суб'єкта, який полягає у розмежуванні цілого на складові та дослідженні останніх у їхніх зв'язках і взаємозалежностях шляхом синтезу, тобто об'єднання вибраних раніше частин. об'єкт [21]. Економічний аналіз є важливою складовою системи управління виробництвом. Може використовуватися як варіант попередньої оцінки при оцінці інвестиційних проектів; як інструмент для оцінки фінансового стану та результатів; сформулювати поточні проблеми управління виробництвом, визначити внутрішні резерви на кожному заводі підприємства, оцінити фінансовий стан підприємства. З іншого боку, оцінка фінансового стану підприємства являє собою систему та сукупність аналітичних процедур [23, с. 98]:

- врахування кожного показника, отриманого в результаті аналізу відповідності його рівня нормальним для даного підприємства параметрам;

- визначення факторів, що впливають на значення показника, та розрахунок можливих змін показника в динаміці фактора;
- оцінка необхідного значення коефіцієнта на майбутнє та визначення шляхів досягнення цього значення;
- визначення взаємозалежності показників фінансового стану для забезпечення цілеспрямованого розвитку організації;
- обґрунтування динаміки фінансового стану за змінами умов діяльності підприємства.

Економічний аналіз є важливою частиною економічних і фінансових наук, яка складає теоретичну основу економічної роботи в організації. Має свій предмет, теми та методи (прийоми) дослідження економічних показників та взаємозв'язку між ними. Предмет економічного аналізу [16, с. 35]:

- економічні процеси, що відбуваються в результаті господарської діяльності організації;
- причинно-наслідкові зв'язки в господарській діяльності організації;
- класифікація, систематизація, моделювання, вимірювання причинно-наслідкових зв'язків, що виникають під впливом різноманітних об'єктивних і суб'єктивних факторів і знаходять своє відображення в системі економічної інформації.

Предметом аналізу є основні економічні результати господарської діяльності [15, с. 45]:

- виготовлення та реалізація продукції;
- собівартість продукції;
- використання матеріальних ресурсів, трудових і фінансових ресурсів;
- фінансові результати виробництва;
- фінансовий стан підприємства.

Класифікація економічного аналізу базується на кількох ознаках.

Залежно від ролі в управлінні [17, с. 97]:

- управлінський аналіз (внутрішній), який є елементом управлінського обліку і надає аналітичну інформацію керівництву підприємства;
- фінансовий (зовнішній) аналіз, елемент фінансового обліку, надання зовнішнім користувачам інформації про підприємство.

Відповідно до циклічності аналізу [17, с. 65]:

- перспективний (прогнозний, попередній);
- бізнес;
- поточний (ретроактивний) здійснюється за ознаками діяльності за певний період.

Аналіз здійснюється залежно від характеру проблем управління [18, с. 68]:

- галузі промисловості;
- виробничі та соціальні рівні управління (галузь, група взаємопов'язаних організацій, підприємства, галузі);
- фази розширеного процесу відтворення (виробництво, обмін, розподіл, споживання);
- складові виробництва (робота, матеріальні та фінансові ресурси) та окремі елементи виробничих відносин (бізнес, фінанси, кредит).

За адміністративними одиницями (див. таблицю 1.1) виділяють економічний аналіз [30, с. 87]:

- послуги з управління та бізнесу;
- власники та органи господарського управління;
- постачальники;
- покупець;
- аудиторські фірми;
- кредитні установи;

- податкові та фінансові органи.

За змістом і повнотою досліджуваних тем економічний аналіз поділяється на наступні розділи [29, с. 65]:

- повний (аналіз господарської діяльності організації в цілому);
- місцеві (аналіз діяльності окремих підрозділів);
- тематичні (аналіз окремих функціональних систем економіки).

За змістом розрахунків:

- комплексний економічний аналіз, включаючи економіко-технічну сторону виробництва;
- техніко-економічний аналіз;
- соціально-економічний аналіз;
- економічний та екологічний аналіз;
- фінансово-економічний аналіз (фінансові результати підприємства: виконання фінансового плану, ефективне використання власного та іноземного капіталу, визначення резервів збільшення розміру прибутку, підвищення рентабельності, покращення фінансового стану та платоспроможності підприємства).

Фінансовий аналіз – це система спеціалізованої інформації, яка дозволяє збирати, перетворювати, обробляти інформацію фінансового характеру та оцінювати результати обробки з метою оцінки та прогнозування фінансового стану підприємства [31, с. 34].

Метою фінансового аналізу є надання інформаційних рішень, на які суттєво впливають фактичні або розрахункові дані про фінансовий стан компанії. Для цього необхідно отримати невелику кількість ключових (найбільш інформативних) параметрів, які об'єктивно та всебічно характеризують фінансовий стан підприємства (розв'язність, фінансова стійкість, незалежність, прибутковість, ймовірність банкрутства тощо).

Фінансовий аналіз є невід'ємною частиною бізнес-аналізу, який включає дві взаємопов'язані частини: фінансовий аналіз та управління (див. рисунок 1.3).

Таблиця 1.1 Цілі, які переслідували партнерські групи під час фінансового аналізу

Основні партнерські групи	Внесок партнерської групи	Потрібний вид компенсації	Мета, яку переслідує фінансовий аналіз
Власники	Власний капітал	Дивіденди	Фінансові результати та фінансова стійкість
Позикодавці	Позиковий капітал	Відсотки	Ліквідність (платоспроможність) - здатність підприємства мобілізувати готівку, щоб сплатити борги
Керівники (адміністрація)	Знання справи та вміння керувати	Оплата праці та частка прибутку понад оклад	Вся інформація, корисна для керування
Персонал (службовці)	Виконання робіт відповідно до поділу праці	Зарплата, премії, соціальні умови	фінансові результати підприємства та його ліквідність
Постачальники засобів та предметів праці	Постачання коштів та предметів праці	Договірна ціна	Фінансовий стан: ліквідність
Покупці (клієнти)	Збут продукції	Договірна ціна	Фінансовий стан та стан запасів готової продукції та товарів
Суспільство (держава) від імені податкових органів	Послуги товариства (держави)	Сплата податків повністю та у строк	Фінансові результати підприємства

Фінансовий аналіз на основі фінансової звітності є зовнішнім аналізом і має такі особливості [14, с. 54]:

- кілька аналітичних об'єктів (користувачів інформації);
- різноманітні цілі та інтереси учасників;
- наявність стандартних методик, стандартів обліку та звітності;
- аналіз зосереджується виключно на публічній звітності компанії;
- максимальна наочність результатів аналізу користувачами інформації про діяльність компанії.

До особливостей управлінського аналізу належать [14, с. 67]:

- спрямованість результатів аналізу на управління організацією;
- немає регулювання аналізу відповідно до;
- складність аналізу; дослідження компанії;
- інтеграція обліку, аналізу, планування та прийняття рішень;
- конфіденційність результатів аналізу для захисту комерційної конфіденційності.

Основними функціями фінансового аналізу є [15, с. 32]:

- об'єктивна оцінка фінансового стану, фінансових результатів, ефективності та господарської діяльності суб'єкта аналізу;
- виявлення факторів і причин досягнутого стану та досягнутих результатів;
- підготовка та обґрунтування управлінських рішень у фінансах;
- виявлення та мобілізація резервів покращення фінансового стану та фінансових результатів, підвищення ефективності будь-якої господарської діяльності.

Рис. 1.3. Зв'язок між фінансовим та управлінським аналізом [власна розробка]

Виходячи з основних особливостей ринкової економіки та враховуючи національні особливості структурної перебудови української економіки, можна по-іншому поглянути на сферу економічного аналізу (рис. 1.4). Основним елементом представленої діаграми є теорія економіки як науки, що займається вивченням закономірностей економічного і соціального розвитку певної суспільно-економічної формації. Його головна мета — оцінити та знайти шляхи найбільш ефективного використання ресурсів для забезпечення максимального задоволення матеріальних потреб людей і суспільства. У певному сенсі термін «економічна теорія» є синонімом терміну «політична економія», притаманні цим наукам. Це пов'язано з неможливістю повного і чіткого формулювання та єдиного тлумачення економічних категорій, методів і прийомів.).

У певній схемі обліково-аналітична функція представлена єдиним блоком у вигляді трьох дисциплін: бухгалтерського обліку, фінансового аналізу та аналізу бізнесу. Ця ідея виправдана з точки зору історії, методології та знань. Серцем цього блогу є, звичайно, бухгалтерський облік, історія якого налічує кілька тисяч років.

Рис. 1.4. Фінансовий аналіз та його місце в системі економічного аналізу [власна розробка]

Маркування; БУ - бухгалтерія; ФА - фінансовий аналіз; АХД - бізнес-аналіз

Завдання фінансового аналізу визначають завдання управління підприємством у трьох сферах діяльності - фінансовій, інвестиційній та операційній (виробничій), які пов'язані з потоком фінансових ресурсів. Завдання фінансового аналізу – надати інформацію для прийняття обґрунтованих рішень у таких сферах бізнесу [22, с. 48]:

1. фінансово – управління пасивами, забезпечення підприємства фінансовими ресурсами, визначення оптимального розміру, складу та структури ресурсів фінансування;
2. інвестиції - управління майном, розподіл коштів, визначення оптимального розміру, складу та структури активів компанії, вибір та реалізація інвестиційних проектів;
3. управління операційними та фінансовими показниками;
4. прибуткова щоденна робота підприємства.

В умовах ринкової економіки бухгалтерський облік для суб'єктів господарювання стає основним засобом зв'язку та найважливішим елементом інформаційного забезпечення фінансового аналізу. Певною мірою кожне підприємство постійно потребує додаткових джерел фінансування. Їх можна знайти на ринку капіталів, залучаючи потенційних інвесторів та кредитів шляхом об'єктивного інформування про свою фінансово-господарську діяльність, тобто переважно за допомогою фінансової звітності. Опубліковані фінансові результати є певною мірою переконливими, оскільки свідчать про поточне та майбутнє фінансове становище компанії, дуже високе, а також ймовірність отримання додаткових ресурсів для прив'язки.

Основні вимоги до того, щоб інформація, що міститься у звіті, була корисною для користувачів, а саме, щоб інформація могла бути використана для прийняття обґрунтованих бізнес-рішень. Щоб інформація була корисною, вона повинна відповідати наступним критеріям:

Релевантність означає, що інформація є релевантною і впливає на рішення користувача. Інформація також вважається суттєвою, якщо вона допускає перспективний та ретроспективний аналіз.

Достовірність інформації визначається її достовірністю, перевагою економічного змісту над юридичною формою, можливістю перевірки та дійсності документа.

Правильною вважається інформація, яка не містить помилок і упереджень і не фальсифікує події економічного життя.

Неупередженість означає, що фінансова звітність не підкреслює інтереси однієї групи користувачів загальної звітності на шкоду іншій.

Прозорість означає, що користувачі можуть зрозуміти зміст звіту без спеціальної підготовки.

Порівнянність вимагає, щоб дані про діяльність підприємства були порівнянними з аналогічною інформацією про діяльність інших компаній.

При формуванні звітів інформація повинна відповідати певним обмеженням щодо інформації, що міститься у звітності:

Оптимальне співвідношення витрат і вигод, що означає, що вартість звітності повинна бути досить пропорційною перевагам, які компанії отримують від надання цих даних відповідним користувачам.

Принцип обережності (застереження) стверджує, що звітні документи не повинні допускати завищення оцінки активів і прибутку та заниження зобов'язань.

Конфіденційність вимагає, щоб звітна інформація не містила даних, які можуть зашкодити конкурентній позиції компанії.

Користувачі інформації різні, їхня мета – конкуренція і навіть навпаки. Класифікація користувачів фінансової звітності може здійснюватися різними способами, але, як правило, виділяють три посилені групи: користувачі за межами певної компанії; самі підприємства (а точніше, управлінський персонал); фактично бухгалтер.

Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік» усі організації зобов'язані складати фінансову звітність на основі даних синтетичного та аналітичного обліку. Бухгалтерський облік організації, крім звітності бюджетних організацій, складається з [3, с. 46]:

- баланс;
- рахунки прибутків і збитків;
- додатки, передбачені положенням;
- аудиторський висновок, що підтверджує достовірність фінансової звітності, якщо вона підлягає обов'язковому аудиту відповідно до правових норм;
- пояснювальна записка.

У цьому законі [3] зазначено, що пояснювальна записка до річної фінансової звітності стосується установи, фінансового стану, наявності даних за звітний період та попередній рік тощо. Вказує, що він повинен містити відповідну інформацію про

1.3 Теоретичні підходи до фінансово-економічного аналізу

Різні автори пропонують різні методи фінансового аналізу. Удосконалення процедурної сторони методології фінансового аналізу залежить від мети та різних факторів знання, часу, методичного та технічного забезпечення. Логіка аналітичної роботи розглядає її організацію як двомодульну структуру [22, с. 24]:

- чіткий аналіз фінансової ситуації,
- детальний аналіз фінансової ситуації.

Метою швидкого аналізу фінансового стану підприємства є чітка і проста оцінка фінансового стану та динаміки розвитку господарської організації. Під час аналізу В.В. Ковалов [22, с. 56] пропонує розраховувати

різні показники та доповнювати їх методами, заснованими на досвіді та кваліфікації спеціаліста (див. табл. 1.2).

Експрес-аналіз слід проводити в три етапи [22, с. 43]:

- підготовчий етап;
- первинний огляд фінансової звітності;
- економічне читання та аналіз звітності.

Таблиця 1.2 Набір аналітичних показників для швидкого аналізу

Напрямок аналізу	Показники
1. Оцінка економічного потенціалу суб'єкта господарювання	
1.1. Оцінка майнового стану	Величина основних засобів та їхня частка у загальній сумі активів. Загальна сума господарських коштів, що перебувають у розташуванні підприємства. Коефіцієнт зносу основних засобів.
1.2. Оцінка фінансового стану.	Величина власні кошти та його частка у сумі джерел. Частка власних оборотних засобів у їх сумі. Частка довгострокових позикових коштів у загальній сумі джерел. Коефіцієнт покриття (загальний). Коефіцієнт покриття запасів.
1.3. Наявність "хворих" статей у звітності.	Збитки. Позики та позики, не погашені у строк. Прострочена дебіторська та кредиторська заборгованість. Векселі видані (отримані) прострочені.
2. Оцінка результатів фінансово-господарську діяльність.	
2.1. Оцінка прибутковості.	Прибуток. Рентабельність загальна. Рентабельність основної діяльності.
2.2. Оцінка динамічності.	Порівняльні темпи зростання виручки, прибутку та авансованого капіталу. Оборотноість активів. Тривалість операційного та фінансового циклу. Коефіцієнт погашення дебіторської заборгованості.
2.3. Оцінка ефективності використання економічного потенціалу.	Рентабельність авансованого капіталу Рентабельність власного капіталу.

Мета першого кроку — вирішити доцільність аналізу фінансової звітності та переконатися, що вона готова до прочитання. Тут здійснюється наочна і найпростіша, найбільш змістовна перевірка звітів за службовими

вивісками: визначається наявність усіх необхідних бланків і додатків, опор і підписів, перевіряється правильність і розбірливість усіх бланків звітності; валюта балансу та всі періодичні результати перевіряються.

Метою другого етапу є ознайомлення з пояснювальною запискою до балансу. Для виявлення тенденцій в КРІ необхідно оцінити умови праці протягом звітного періоду.

Третій крок є основним етапом експрес-аналізу; Його метою є загальна оцінка економічної діяльності та фінансового стану об'єкта. Цей аналіз виконується з різним ступенем деталізації на користь різних користувачів.

В. В. Ковальов [22] пропонує зробити швидкий аналіз фінансового стану за вищевказаною методикою. Експрес-аналіз може закінчитися висновком про доцільність або необхідність більш глибокого і детального аналізу фінансових результатів і фінансового стану.

Мета детального аналізу фінансового стану підприємства - більш детальний опис майнового та фінансового стану підприємства, результатів його діяльності за звітний період і можливості майбутнього розвитку підприємства. Визначає, доповнює та розширює деякі процедури швидкого аналізу. Ступінь деталізації залежить від бажання аналітика.

В. В. Ковалов пропонує наступну програму для поглибленого аналізу фінансово-господарської діяльності компанії [22, с. 48]:

- 1) Попереднє вивчення економічного та фінансового стану підприємства.
- 2) Особливості загального спрямування фінансово-господарської діяльності.
- 3) Ідентифікація «пунктів повідомлення про захворювання».
- 4) Оцінка та аналіз економічного потенціалу підприємства.
- 5) Оцінка майнового стану.
- 6) Створення аналітичної балансової мережі.
- 7) Аналіз вертикальної рівноваги.
- 8) Аналіз горизонтальної рівноваги.

- 9) Аналіз якісних змін майнового стану.
- 10) Оцінка фінансового стану.
- 11) Оцінка ліквідності.
- 12) Оцінка фінансової стійкості.
- 13) Оцінка та аналіз ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства.
- 14) Оцінка основної діяльності.
- 15) Аналіз рентабельності.
- 16) Оцінка ситуації на ринку цінних паперів.

Характеристика основних показників, що використовуються при аналізі фінансово-господарської діяльності, буде реалізована в практичній частині даного дослідження.

Розглянемо далі метод, запропонований ІТ для аналізу фінансів Балабанова в його книзі «Основи фінансового менеджменту» [13].

Потік усіх благ, трудових і матеріальних ресурсів супроводжується створенням і витрачанням грошових коштів, отже, матеріальне становище особистості відображає всі сторони її виробничо-господарської діяльності. Опис фінансового становища І. Т. Балабанова пропонує таку схему [13, с. 76]:

- аналіз виручки (рентабельності);
- аналіз фінансової стабільності;
- аналіз достовірності;
- аналіз використання капіталу;
- аналіз рівня самофінансування;
- аналіз грошової самодостатності.

Аналіз рентабельності економічного активу характеризується абсолютними та відносними показниками. Абсолютна норма прибутку - це сума прибутку або доходу.

Відносний показник - рівень рентабельності. Рентабельність — це рентабельність або рентабельність виробничо-торговельного процесу. Його

вартість вимірюється рівнем рентабельності. Рівень рентабельності господарських засобів, пов'язаних з виробництвом продукції (товарів, робіт, послуг), визначається відсотком прибутку від реалізації до собівартості продукції.

У процесі аналізу досліджується динаміка зміни чистого прибутку, рівень рентабельності та фактори, що їх визначають.

Підприємство вважається фінансово стабільним, якщо воно за власний кошт покриває кошти, вкладені в активи (основні засоби, НМА, оборотні активи), уникає несправедливих кредитів і зобов'язань, вчасно розраховується за боргами. На думку І. Т. Балабанова [13], найважливішим у фінансовій діяльності є правильне регулювання та використання оборотних коштів. Тому вона орієнтується на раціональне використання оборотних коштів у процесі аналізу фінансової ситуації.

До особливостей фінансової стабільності можна віднести наступний аналіз [13, с. 47]:

- склад і розташування активів суб'єкта господарювання;
- динаміка та структура фінансових ресурсних ресурсів;
- наявність оборотних коштів;
- квитанції про оплату;
- наявність структури оборотних коштів;
- дебіторська заборгованість;
- платоспроможність.

Під кредитоспроможністю підприємства розуміють наявність вигідних умов для отримання кредиту та можливість його своєчасного погашення.

У аналізі достовірності використовується ряд показників. Найважливішим з них є норма прибутку на інвестований капітал і ліквідність. Норма прибутку на інвестований капітал визначається відношенням прибутку до загальної суми пасивів балансу. Ліквідність підприємства – це його здатність швидко погасити борг. Це визначається співвідношенням боргу до

ліквідності. Більш детально коефіцієнти ліквідності будуть розглянуті у другій частині цієї статті.

Інвестиції в акціонерний капітал мають бути ефективними. Під ефективністю використання капіталу розуміється розмір прибутку, що припадає на 1 (одну) гривню інвестованого капіталу. Ефективність використання капіталу — це комплексне поняття, яке включає використання оборотних коштів, основних засобів і НМА. З цієї причини аналіз ефективності використання капіталу проводиться в окремих розділах.

Продуктивність оборотних коштів переважно характеризується його обертаннями. Передача фінансових ресурсів означає час переходу ресурсів на різні стадії виробництва та обігу. Норма оборотності оборотних коштів розраховується за періодом обороту в днях або кількістю оборотів за звітний період.

Загальна ефективність використання капіталу. Капітал, як правило, - це оборотні кошти, основні засоби та сума НМА. Ефективність використання капіталу найкраще вимірюється його рентабельністю. Рентабельність капіталу вимірюється як відсоток балансового прибутку до суми капіталу.

Самофінансування – це фінансування за рахунок власних ресурсів: амортизації та прибутку. Від частки його ресурсів залежить ефективність і рівень самофінансування. Рівень самофінансування можна визначити за коефіцієнтом самофінансування:

$$K_s = (P + A) / (K + C); \quad (1.1)$$

де P – прибуток, що спрямовується до фонду накопичення;

A - втрати амортизації;

K - позикові кошти;

C - договори з постачальниками тощо. Позикові кошти.

Проте підприємець не завжди може повністю забезпечити власні кошти, а тому позикові та позикові кошти часто використовуються як доповнення до самофінансування.

Перша частина призводить до наступного висновку:

1. Економічний аналіз є важливою частиною системи управління виробництвом. Може використовуватися як варіант попередньої оцінки при оцінці інвестиційних проектів; як інструмент для оцінки фінансового стану та результатів; сформулювати поточні проблеми управління виробництвом, виявити внутрішні резерви, притаманні кожній.

2. Мета фінансового аналізу - надати інформацію про рішення, на які істотно впливають фактичні або оціночні дані про фінансовий стан підприємства. Для цього необхідно отримати невелику кількість ключових (найбільш інформативних) параметрів, які об'єктивно та всебічно характеризують фінансовий стан підприємства (розв'язність, фінансова стійкість, незалежність, прибутковість, ймовірність банкрутства тощо).

3. Основними функціями фінансового аналізу є:

- об'єктивна оцінка фінансового стану, фінансових результатів, ефективності та господарської діяльності суб'єкта аналізу;
- виявлення факторів і причин досягнутого стану та досягнутих результатів;
- підготовка та обґрунтування управлінських рішень у фінансах;
- виявлення та мобілізація резервів покращення фінансового стану та фінансових результатів, підвищення ефективності будь-якої господарської діяльності.

4. Завданням фінансового аналізу є надання інформації щодо прийняття обґрунтованих рішень у таких сферах діяльності компанії:

- фінансово – управління пасивами, забезпечення підприємства фінансовими ресурсами, визначення оптимального розміру, складу та структури ресурсів фінансування;
- інвестиції - управління майном, розподіл коштів, визначення оптимального розміру, складу та структури активів компанії, вибір та реалізація інвестиційних проектів;
- управління операційними та фінансовими показниками;

- прибуткова щоденна робота підприємства.

Висновки за розділом 1

Аналіз фінансово-господарської діяльності є неодмінним елементом системи корпоративного управління, оскільки є основою для розробки економічної стратегії підприємства. Уміння проводити та оцінювати результати аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства дозволить приймати кваліфіковані управлінські рішення, визначати фактори з метою зниження ризику фінансово-господарської діяльності підприємства та підвищення його прибутковості. та резерви, що підвищують економічну ефективність.

Аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства - це оцінка фінансового стану підприємства та результатів його діяльності. За результатами аналізу фінансово-господарської діяльності розроблено практично всі напрямки економічної політики підприємства.

РОЗДІЛ 2. ЗАГАЛЬНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ВАТ «ГАЛЕКС-АГРО».

2.1 Види діяльності, форма власності Основні техніко-економічні показники діяльності підприємства

Підприємство – це самостійна юридична одиниця, яка має права юридичної особи та здійснює виробничу, науково-дослідну та комерційну діяльність з метою отримання відповідного прибутку (доходу) [9].

Виробниче підприємство - це окрема спеціалізована одиниця, заснована на професійно організованому колективі працівників, здатних виробляти продукцію відповідного призначення, профілю та обсягу, необхідну для споживачів, з наявними в їх розпорядженні засобами виробництва.

ВАТ «Галекс-Агро» — сільськогосподарське підприємство, основним видом діяльності якого є вирощування першокласних зернових культур із застосуванням сучасних агротехнологій.

Прибуток ВАТ «Галекс-Агро» за рахунок договорів з контрагентами та доходів від підприємницької діяльності після відрахувань із заробітної плати працівникам. За рахунок балансового прибутку Товариства сплачуються податки та інші передбачені законодавством платежі до бюджету.

Товариство є юридичною особою з моменту державної реєстрації, здійснює діяльність відповідно до законодавства та Статуту України, має право від свого імені укладати договори та договори, набувати майнових і немайнових прав та нести відповідальність [9].

Підприємство має самостійний баланс, печатки, штампи, бланки, поточні та інші рахунки в банках, веде бухгалтерську та статистичну звітність у визначений спосіб.

ВАТ «Галекс-Агро» вирощує та виробляє такі види сільськогосподарських культур:

1. зернові (пшениця, жито, ячмінь, кукурудза та ін.);

2. насіння олійних культур (насіння соняшнику);
3. технічна продукція (цукровий буряк);
4. яловичина і яловичина;
5. молоко

Дані про обсяги виробництва та собівартість виробництва цієї продукції наведено в таблицях 2.1 і 2.2 а також на рисунках 2.1 і 2.2.

ВАТ «Галекс-Агро» створено з метою реалізації програми докорінного покращення землекористування шляхом використання сучасної сільськогосподарської техніки та технологій землекористування, які не лише підвищують урожайність, а й відновлюють природну родючість ґрунту.

Таблиця 2.1 Виробництво основних видів продукції ВАТ "Галекс-Агро" (центнер)

Найменування продукції	2018 рік	2019 рік	2020 рік
Рослинництво:			
Зернові та зернобобові	35771	63221	37608
Насіння соняшника	13303	6178	11172
Цукровий буряк	33620	52217	61422
Овочі	381	1530	135
Інша продукція рослинництва	37122	58629	31597
Тваринництво:			
ВРХ (у живій вазі)	1022	884	983
Свині (у живій вазі)	1714	2482	2386
Молоко	15011	14332	13737
М'ясо, отримане від вибою худоби	286	349	410
Інша продукція тваринництва	174	211	199

На основі статистичних даних ми будемо будувати графіки у Excel для більшої наглядності.

Рис. 2.1. Динаміка основних показників діяльності ВАТ "Галекс-Агро" за 2018 - 2020рр.

На відміну від інших засобів виробництва, землю неможливо обміняти на більш досконалий засіб виробництва. Деякі частини світу не є однорідними з точки зору народжуваності. Одні містять більше поживних речовин, інші краще зволожені, треті мають зовсім іншу структуру і т.д. У результаті виникають відмінності в обсязі виробництва при однакових вкладеннях праці та ресурсів на одиницю площі.

Під впливом людської праці ці відмінності можуть як пом'якшуватися, так і поглиблюватися, впливаючи на обсяг виробництва, витрати та інші економічні показники економічної ефективності сільськогосподарського виробництва.

Властивості ґрунту як засобу виробництва лежать в основі теорії і практики раціонального землеробства. Людина може активно впливати на родючість ґрунту. Рівень цього впливу визначається станом розвитку продуктивних сил, ступенем застосування технологій у сільському господарстві [11, с. 97].

Таблиця 2.2 Виробнича собівартість основних видів продукції ВАТ "Галекс-Агро" (тис. грн)

Найменування продукції	2018 рік	2019 рік	2020 рік
Рослинництво:			
Зернові та зернобобові	712,9	971,0	1208,1
Насіння соняшника	227,4	163,5	372,4
Цукровий буряк	278,0	382,7	423,9
Овочі	42,4	117,7	34,2
Інша продукція рослинництва	631,7	715,4	540,8
Разом:	1791,4	2300,3	2420,4
Тваринництво:			
ВРХ (у живій вазі)	417,6	486,3	617,9
Свині (у живій вазі)	518,3	822,8	988,3
Молоко	780,2	714,8	975,9
М'ясо, отримане від вибою худоби	310,5	130,8	215,1
Інша продукція тваринництва	185,2	228,2	213,4
Разом:	2321,8	2292,9	3120,6
ВСЬОГО:	4213,2	4693,2	5441,0

Рис. 2.2. Динаміка собівартість основних видів продукції ВАТ "Галекс-Агро" за 2018 - 2020рр.

Особливістю сільськогосподарського виробництва є розрахунок прибутку та рентабельності реалізації, а не валової продукції. Причиною

цього є велика частка продукції (насіння, корми тощо) внутрішнього обороту. Після реалізації продукції на стороні з'являються кінцеві результати виробництва [20, с. 78].

ВАТ «Галекс-Агро» самостійно реалізує продукцію завдяки своєму великому досвіду та відмінній репутації.

Інформація про врожайність та продуктивність худоби ВАТ «Галекс-Агро» наведена в таблиці. 2.3

Таблиця 2.3 Врожайність сільськогосподарських культур та продуктивність тваринництва ВАТ "Галекс-Агро"

Найменування продукції	Од. змін.	2018 рік	2019 рік	2020 рік
Рослинництво:				
Зернові та зернобобові	ц/га	38,2	44,8	32,4
Насіння соняшника	ц/га	17,3	17,8	1,8
Цукровий буряк	ц/га	247,1	251,0	284,0
Кукурудза	ц/га	121,3	120,0	158,0
Кормові культури	ц/га	24,1	21,0	17,6
Тваринництво:				
Надій на 1 корову	кг	2434,0	3806,0	3308,0
Приріст ВРХ	г/добу	332,0	435,0	519,0
Приріст свиней	г/добу	215,0	334,0	371,0
Приплід телят на 100 корів	голова	120,0	111,8	66,5
Приплід порослят на 1 свиноматку	голова	14,0	23,2	31,0

Дані про продажі основної продукції наведені в таблиці. 2.4. а також рисунку 2.3.

Основними споживачами сільськогосподарської продукції є переробні підприємства та підприємства, що займаються торгівлею та постачанням у цій сфері.

Реалізація сільськогосподарської продукції здійснюється оптовими партіями, починаючи з липня-вересня, після закінчення поточного врожаю підприємства.

Наринку сільськогосподарської продукції зберігається постійна тенденція до зростання цін на зерно та насіння соняшника. Враховуючи цей фактор, ВАТ «Галекс-Агро» проводить довгострокове зберігання для реалізації сільськогосподарської продукції за вищими цінами.

Собівартість сільськогосподарської продукції за своїм економічним змістом подібна до собівартості продукції в інших матеріальних галузях виробництва. Це сума життєвих і матеріальних витрат праці, виражена в грошовому виразі.

Залежно від повноти відображення витрат та їх калькулювання виділяють кілька видів витрат: виробничі та комерційні (повні). Перший покриває лише витрати на виробництво, зберігання та транспортування в межах ферми. Він розраховується для всієї валової продукції. Комерційна собівартість включає, крім цих витрат, витрати, пов'язані з реалізацією продукції.

Таблиця 2.4 Реалізація основних видів продукції ВАТ "Галекс-Агро" (центнер)

Найменування продукції	2018 рік	2019 рік	2020 рік
Рослинництво:			
Зернові та зернобобові	14358	46209	17596
Насіння соняшника	11139	5131	11678
Цукровий буряк	34520	53117	61222
Овочі	211	810	381
Інша продукція рослинництва	5813	4265	2733
Тваринництво:			
ВРХ (у живій вазі)	1121	916	956
Свині (у живій вазі)	740	1835	2552
Молоко	7169	12791	11346
М'ясо, отримане від вибою худоби	225	329	410
Інша продукція тваринництва	54	123	88

Рис. 2.3. Динаміка реалізації основних видів продукції ВАТ "Галекс-Агро" за 2018 - 2020рр.

Дані про доходи від продукції представлені в таблиці. 2.5 та рисунку 2.4.

Таблиця 2.5 Дохід від реалізації продукції ВАТ "Галекс-Агро" (тис.грн)

Найменування продукції	2018 рік	2019 рік	2020 рік
Рослинництво:			
Зернові та зернобобові	531,6	1742,9	422,0
Насіння соняшника	510,7	317,7	612,8
Цукровий буряк	376,5	641,9	839,9
Овочі	11,2	36,1	18,7
Інша продукція рослинництва	11,2	14,2	8,6
Разом:	1351,2	2754,8	1942,0
Тваринництво:			
ВРХ (у живій вазі)	283,7	325,1	302,5
Свині (у живій вазі)	389,5	1230,9	1338,5
Молоко	414,3	612,5	594,7
М'ясо, отримане від вибою худоби	34,1	121,6	218,4
Інша продукція тваринництва	1,1	1,5	2,5
Разом:	1143,8	2302,6	2457,1
Інша продукція, роботи та послуги	264,6	96,1	946,7
ВСЬОГО:	2860,6	5254,5	5336,8

Рис. 2.4. Динаміка доходу від реалізації продукції ВАТ "Галекс-Агро" за 2018 - 2020рр.

Інформація про собівартість реалізованої продукції представлена в таблиці. 2.6. та рисунку 2.5.

Таблиця 2.6 Собівартість реалізованої продукції ВАТ "Галекс-Агро"
(тис. грн)

Найменування продукції	2018 рік	2019 рік	2020 рік
Рослинництво:			
Зернові та зернобобові	367,8	929,9	526,8
Насіння соняшника	215,5	139,5	410,9
Цукровий буряк	281,3	383,0	423,9
Овочі	21,6	58,7	53,8
Інша продукція рослинництва	16,8	12,1	9,2
Разом:	923,0	1525,2	1424,6
Тваринництво:			
ВРХ (у живій вазі)	343,4	417,6	531,7
Свині (у живій вазі)	227,0	682,4	1011,4
Молоко	360,4	582,2	889,6
М'ясо, отримане від вибою худоби	72,6	158,9	241,4
Інша продукція тваринництва	0,2	2,4	0,4
Разом:	1042,5	1857,6	2653,4
Інша продукція, роботи та послуги	243,3	34,3	715,2
ВСЬОГО:	2298,8	3316,1	4703,2

Рис. 2.5. Динаміка собівартості реалізованої продукції ВАТ "Галекс-Агро" за 2018 - 2020рр.

2.2 Організаційна структура, ресурси та цілі бізнесу

Структура компанії істотно впливає на ефективність системи стратегічного управління. Розглянемо деякі організаційні структури, переваги та недоліки для ефективної реалізації стратегії.

Функціональна структура, управління виробництвом, маркетинг, персонал, фінанси, дослідження та розробки тощо. забезпечує виділення ділових зон.

Регіональна організаційна структура використовується великими підприємствами, які працюють у віддалених районах і мають адаптуватися до особливостей окремих регіонів.

Децентралізована структура розроблена для диверсифікованого бізнесу, який не є занадто великим і не пов'язаним.

З діаграми існуючої організаційної структури ВАТ «Халекс-Агро» (див. рис. 2.6) видно, що підприємство має функціональну організаційну структуру.

Матрична структура має більше одного каналу керування. Ефективність цієї структури насамперед визначається характером діяльності, а не її обсягом [16, с. 59].

Переваги багатофункціональної конструкції [15, с. 98]:

- ефективний центральний контроль за досягненням результатів стратегії;
- найбільша вигода для організацій, що працюють у сфері бізнесу;
- якісне управління операціями в стабільних сферах діяльності;
- ефективне досягнення ефекту масштабу та розвитку на основі функціональних обмежень.

Рис. 2.6. Організаційна структура ВАТ «Галекс-Агро» [власна розробка]
Недоліки функціональної структури [15, с. 105]:

- труднощі у координації різних функціональних підрозділів;
- досить висока ймовірність конкуренції та конфлікту між функціональними підрозділами;
- крайня спеціалізація та вузькість управлінської думки;
- покладення основної відповідальності за ефективність роботи керівника;
- вузькофункціональна короткозорість, властива цій структурі, перешкоджає інноваціям.

Дослівно під ресурсами розуміють сукупність матеріальних благ, природних ресурсів і навіть людей, які можуть брати участь у процесі виробництва та споживання.

ВАТ «Галекс-Агро» має всі необхідні комплектуючі для сільськогосподарського виробництва, а саме:

- висококваліфікований персонал;
- сучасна сільськогосподарська техніка;
- промислові будівлі та споруди.

Робота в сільському господарстві має ряд характеристик, що відображають особливості галузі.

Кліматичні умови та якість землі мають сильний вплив на продуктивність сільського господарства. При цьому однакові витрати праці в різних кліматичних регіонах дають різні виробничі результати.

У сільському господарстві через сезонність робіт потрібна значна робоча сила для посадки, посадки та збирання врожаю. У той же час у зерновій промисловості в зимові місяці спостерігається надлишок робочої сили. Різноманітність видів робіт і короткий термін їх виконання означають, що багато співробітників поєднують ряд функцій співробітника.

Слід зазначити, що в сільському господарстві, а також у рослинництві та тваринництві спостерігається нижчий, порівняно з промисловістю, рівень механізації робочих процесів. У рослинництві багато досліджень, пов'язаних із заготівлею насіння та садивного матеріалу, доглядом за рослинами, збиранням та оздобленням продукції, проводяться вручну.

Ремесла у тваринництві, збиранні гною та догляду за молодняком частково виконуються вручну.

Підвищення продуктивності сільськогосподарського виробництва та кінцевих ефектів праці безпосередньо залежать від рівня кваліфікації персоналу та ступеня використання трудових ресурсів [17, с. 123].

ВАТ «Халекс-Агро» має достатню кількість сільгосптехніки та технологічного обладнання для укладання основного та передпосівного, посівного, посівного, збирання та збирання врожаю.

Крім того, ВАТ «Галекс-Агро» має будівлі та споруди, необхідні для сільськогосподарського виробництва: механізовану електроенергію, склади, нафтобази, автопарк та інші.

ВАТ «Галекс-Агро» використовує землі, що належать його учасникам, для сільськогосподарських робіт. Основою користування земельною ділянкою є договори оренди, що укладаються підприємством з кожним власником такої землі, що надає йому у користування земельну ділянку. 3670,0 га Орна земля. Договори оренди забезпечують сплату орендної плати в натуральній формі.

Майно ВАТ «Галекс-Агро» є власністю партнерів за актами, передбаченими Статутом.

ВАТ «Галекс-Агро» несе відповідальність за підприємницьку діяльність, доходи, інше законно набуте майно, капітальні вкладення, субсидії з державного бюджету тощо. володіє отриманою продукцією.

Одним з найважливіших рішень при плануванні є вибір мети проекту. Основна мета компанії – це місія, але її реалізація – інші цілі.

Місія компанії не повинна залежати від її поточної ситуації, від форм і методів її роботи, тому що вона часто вказує на орієнтацію на майбутнє, які зусилля слід докласти і які цінності будуть пріоритетними. Місія детально описує ситуацію в компанії, а також вказує напрямок і орієнтири для встановлення цілей і стратегій на різних рівнях розвитку. Розроблені цілі служать критеріями для подальшого прийняття управлінських рішень [25, с. 64].

На мою думку, місію ВАТ «Галекс-Агро» можна пояснити фразою: якісна продукція – це мета насичення продовольчого ринку.

Цілі мають бути конкретними та вимірними. Виражаючи свої цілі конкретними, вимірюваними способами, керівництво встановлює чітку систему відліку для прийняття рішень та оцінки прогресу.

Іншою особливістю ефективних цілей є визначений горизонт прогнозу. Цілі зазвичай ставляться на тривалий або короткий період часу. Довгострокова ціль має горизонт планування приблизно на п'ять років. Короткострокова ціль – це, у більшості випадків, один із планів компанії, який необхідно виконати протягом року.

Щоб служити меті підвищення ефективності компанії, мета має бути досяжною. Щоб бути ефективним, множинні цілі бізнесу повинні підтримувати одна одну, тобто дії та рішення, необхідні для досягнення однієї мети, не повинні суперечити реалізації інших [15, с. 154].

Керівники бізнесу часто думають, що їхнє головне завдання – отримання прибутку. Вибір вузької місії бізнесу, наприклад отримання прибутку, обмежує здатність керівництва шукати прийнятні альтернативи під час прийняття рішень. Через війну ключові фактори можуть не враховуватися, а подальші рішення можуть призвести до низької ефективності роботи.

Фактично, задовольняючи національні потреби, компанія зрештою зможе вижити. Однак для перемоги він повинен стежити за бізнес-середовищем, враховуючи ціннісний підхід до концепції ринку. Тому управління в середовищі прагне до спільної мети підприємства [16, с. 85].

Цілі господарської діяльності ВАТ «Галекс-Агро» [9]:

- насичення продовольчого ринку високоякісною продукцією;
- відновлення природної родючості ґрунту;
- задоволення соціально-економічних потреб робочої сили та учасників (власників) підприємства, використання фінансово-господарської діяльності.

2.3 Зовнішнє та внутрішнє середовище підприємства, його конкурентні позиції

Будь-який бізнес існує і працює в середовищі. Завданням стратегічного менеджменту є забезпечення взаємодії компанії з навколишнім середовищем, що дозволяє їй утримувати свій потенціал на рівні, необхідному для досягнення поставлених цілей.

Для визначення стратегії компанії та її реалізації керівництво повинно повністю розуміти внутрішнє середовище компанії, потенціал і тенденції розвитку, а також зовнішнє середовище, тенденції розвитку та місце, яке займає компанія. При цьому спочатку досліджуються як внутрішнє, так і зовнішнє середовище, щоб виявити можливості та загрози, які компанія повинна враховувати при постановці та досягненні своїх цілей.

Зовнішнє середовище є тим ресурсом, який забезпечує компанію необхідними ресурсами для належного підтримання її внутрішніх можливостей. Однак ресурси середовища не безмежні і використовуються багатьма іншими компаніями, що працюють у цьому середовищі. Тому завжди існує ризик того, що підприємство не зможе отримати необхідні ресурси із зовнішнього середовища.

Аналіз середовища допомагає контролювати зовнішні фактори, що мають відношення до компанії, щоб досягти значних результатів (час на розробку системи раннього попередження про потенційні загрози, час на передбачення можливостей, розробку плану дій у надзвичайних ситуаціях і розробку стратегії).

Загрози та можливості, з якими стикається компанія, можна визначити як:

1) Економічні фактори. Деякі фактори економічного середовища необхідно постійно діагностувати та оцінювати, оскільки стан економіки впливає на цілі бізнесу. Це рівень інфляції, платіжний баланс, рівень

зайнятості, валовий національний продукт, ставки податків тощо. Кожен з цих показників може бути загрозою або новою можливістю для компанії.

На мою думку, ВАТ «Галекс-Агро» дуже важливо звернути увагу на загальний рівень економічного розвитку сільського господарства, тип і рівень розвитку конкурентних відносин, зміни в оподаткуванні імпорту та експорту сільськогосподарської продукції та продовольства. Оскільки ці фактори мають значний вплив на стратегічні аспекти розвитку сільськогосподарських підприємств,

2) Політичні фактори. Як зовнішня, так і внутрішня державна політика істотно впливають на діяльність бізнесу. Тому політичні фактори можуть створювати непередбачені загрози, а також джерело нових можливостей для розвитку бізнесу.

3) Ринкові фактори. Ринкове середовище є постійною загрозою для компанії. Факторами, що впливають на успіх і провал бізнесу, є: розподіл доходу, рівень конкуренції в галузі, легкість виходу на ринок нових конкурентів.

Ринкові фактори, що впливають на діяльність агрохолдингів, у тому числі ВАТ «Галекс-Агро», включають:

- відсутність лідера;
- велика кількість конкурентів;
- велика кількість споживачів;
- підвищені вимоги до якості продукції.

4) Технологічні фактори. Аналіз технологічного середовища повинен хоча б враховувати зміни в технології виробництва. Керівник будь-якої компанії повинен бути обережним, щоб не зазнати «шоку майбутнього», який руйнує компанію.

Розуміючи вплив технологічних факторів, ВАТ «Галекс-Агро» використовує передову технологію та сучасні агротехнології, інтенсивні сорти та видатне гібридне насіння в процесі сільськогосподарського

виробництва, використовує новітні засоби захисту рослин та ефективні мінеральні та органічні добрива.

5) Конкурентні фактори. Кожна компанія повинна досліджувати діяльність своїх конкурентів, аналізувати та оцінювати їхні цілі та стратегії, переглядати галузь, в якій працює компанія, і ретельно вивчати сильні та слабкі сторони конкурентів.

Зазначимо, що сільськогосподарські підприємства, зокрема ВАТ «Галекс-Агро», у цьому плані є винятком.

6) Соціальні поведінкові фактори. До таких факторів можна віднести зміну ставлення, очікувань та звичок суспільства (роль підприємництва, рух захисту інтересів споживачів, підтримка вітчизняних виробників тощо).

Слід зазначити, що фактори соціальної поведінки мають значний вплив на діяльність ВАТ «Галекс-Агро», оскільки його продукція є основою виробництва харчових продуктів.

Таким чином, аналіз зовнішнього середовища дозволяє підприємству визначити перелік загроз і можливостей, з якими стикається зовнішнє середовище. Однак, щоб планування було ефективним, менеджмент має досконало розуміти не лише важливі зовнішні проблеми, а й внутрішній потенціал компанії, можливості та недоліки [15].

Внутрішнє середовище підприємства є джерелом його життєдіяльності. Він включає потенціал для функціонування компанії, а отже, її існування та виживання протягом певного періоду часу. Однак якщо внутрішнє середовище не забезпечує безперебійне функціонування бізнесу, це може стати джерелом проблем і навіть загибелі бізнесу.

Внутрішнє середовище організації є частиною загального середовища всередині організації. Це має безперервний і безпосередній вплив на продуктивність компанії [16].

Ми розглянемо сильні та слабкі сторони ВАТ «Галекс-Агро» та спробуємо визначити потенційні можливості та загрози, які можуть вплинути на його подальший розвиток.

Сильний:

- наявність висококваліфікованих спеціалістів;
- використання сучасних технологій та сільськогосподарської техніки;
- розведення високопродуктивних порід великої рогатої худоби;
- застосування високоефективних засобів захисту рослин, мінеральних та органічних добрив;
- використання елітного насіння для вирощування високоврожайних культур;

Хороша репутація на ринку сільськогосподарської продукції.

слабкі сторони:

- відсутність чітких стратегічних напрямків;
- відсутність потужного технологічного обладнання;
- відсутність місця для тривалого зберігання продуктів;
- чутливість до кліматичних умов.

Можливості:

- вихід на зовнішній ринок сільськогосподарської продукції;
- розширення асортименту реалізованої продукції за рахунок можливості переробки сільськогосподарської продукції;
- проводити селекційні дослідження для розведення та реалізації племінної худоби.

Загрози:

- можливість появи нових конкурентів;
- зміни українського законодавства в аграрному секторі економіки;
- несприятливий вплив погодних умов.

Такі переваги підприємства, як використання передової техніки та сучасних агротехнологій, використання високоефективних пестицидів, мінеральних та органічних добрив, використання високоврожайного насіння

дозволять ВАТ «Галекс-Агро» вийти на міжнародний рівень ринку. Сільськогосподарська продукція.

Слід зазначити, що для реалізації наявних можливостей підприємству необхідно розробити чіткі стратегічні напрями вибору, закупівлі та введення в експлуатацію сучасного обладнання для переробки сільськогосподарської продукції, і в зв'язку з цим вирішити проблему збільшення виробництва площі на більш тривалий період часу. - своєчасне зберігання.

Як зазначалося вище, конкурентні позиції компанії досить сильні, вона має ряд переваг перед потенційними конкурентами. Тому така загроза, як поява нових конкурентів, не повинна викликати серйозних занепокоєнь у компанії.

Зміни українського законодавства щодо аграрного сектору економіки можуть мати як позитивний, так і негативний вплив на розвиток підприємства. Проте в обох випадках ці зміни торкнуться всіх вітчизняних сільгоспвиробників.

Варто намагатися компенсувати можливий негативний вплив кліматичних умов використанням передових технологій та сучасних агротехнологій, насіння інтенсивних сортів, ефективних засобів захисту рослин тощо.

Відсутність чітких стратегічних напрямків може негативно вплинути на перспективи розвитку бізнесу в умовах цих загроз. Відсутність ефективного технологічного обладнання зменшує мінливість розвитку підприємства, а відсутність простору для тривалого зберігання продукції не дозволяє зберігати велику кількість сільськогосподарської продукції до її реалізації за вищими цінами.

Конкурентна позиція бізнесу – це потенційний шанс (існуючі потужності) зберегти або підвищити його конкурентоспроможність у довгостроковій перспективі.

Іншими словами, конкурентна позиція компанії визначається набором параметрів, які визначають майбутню спроможність (потенціал) і

спроможність компанії (збереження або збільшення частки ринку, висока прибутковість) на ринку [14]. .

Аналіз конкурентної позиції ВАТ «Галекс-Агро» проводитиметься з урахуванням моделі «п'яти конкурентних сил», представленої на рис. 2.7.

Рис. 2.7. Модель п'яти конкурентних сил [власна розробка]

Конкуренція між промисловими підприємствами. Основними конкурентами ВАТ «Халекс-Агро» є сільськогосподарські підприємства м. Житомир.

Конкуренція з боку компаній інших галузей. Така загроза конкуренції для ВАТ «Галекс-Агро» (та інших сільгосппідприємств) практично усунена через особливість галузі. Така загроза може виходити лише від іноземного сільгоспвиробника.

Конкуренція з боку постачальників. Ризик негативного впливу на підприємство з боку постачальників дуже малий, оскільки ВАТ «Галекс-Агро» отримує всі необхідні матеріали від постачальників, з якими встановлюються довгострокові взаємовигідні відносини, що дозволяє купувати їх у найкращих умовах. спосіб. Ціна: % р. Крім того, кількість

постачальників на даний момент досить велика, тому конкуренція між ними вигідна для споживача.

Проте необхідно враховувати можливе сезонне підвищення цін на паливо, насіння, добрива, гербіциди та протруйники насіння. Однак впливу цього фактора можна уникнути при запланованих дострокових покупках.

Конкуренція з боку клієнтів. Загалом, ця конкурентоспроможність важлива, і компанія має серйозно ставитися до неї, оскільки покупець має необмежені варіанти товару та продавця. Тому для ВАТ «Галекс-Агро» дуже важливо підтримувати хорошу репутацію на ринку сільськогосподарської продукції, тим самим зберігаючи старих та залучаючи нових клієнтів.

Конкуренція продуктів-замінників. Ця конкурентоспроможність не впливає на роботу підприємства, оскільки сільськогосподарське виробництво не є заміною продукції (за рідкісним винятком), виробленої харчовим сектором.

Висновки за розділом 2

1. Відкрите акціонерне товариство «Халекс-Агро» — сільськогосподарське підприємство, основним видом діяльності якого є вирощування першокласних агрокультур із застосуванням сучасних агротехнологій.

2. Цілями господарської діяльності ВАТ «Галекс-Агро» є:

- насичення продовольчого ринку високоякісною продукцією;
- відновлення природної родючості ґрунту;
- задоволення соціально-економічних потреб робочої сили та учасників (власників) підприємства, використання фінансово-господарської діяльності.

3. Сильні сторони ВАТ «Галактика-Агро»:

- наявність висококваліфікованих спеціалістів;

- використання сучасних технологій та сільськогосподарської техніки;
- розведення високопродуктивних порід великої рогатої худоби;
- застосування високоефективних засобів захисту рослин, мінеральних та органічних добрив;
- використання елітного насіння для вирощування високоврожайних культур;
- хороша репутація на ринку сільськогосподарської продукції.

4. Слабкі сторони ВАТ «Галактика-Агро»:

- відсутність чітких стратегічних напрямків;
- відсутність потужного технологічного обладнання;
- відсутність місця для тривалого зберігання продуктів;

РОЗДІЛ 3. ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ТА ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВИХ ПОКАЗНИКІВ ВАТ «ГАЛЕКС-АГРО»

3.1 Аналіз основних виробничих і фінансових результатів

Фінансовий стан підприємства характеризується сукупністю показників, що відображають процес створення та використання його ресурсів [24]. Розглянемо динаміку економічних наслідків господарської діяльності «Галекс-Агро». Аналіз даних у таблицях 2.1 і 2.2:

1) У 2020 році виробництво зернових та зернобобових істотно скоротилося порівняно з 2019 роком (40,3%) і порівняно з 2018 роком – на 2,5%. При цьому собівартість виробництва зернових та бобових у 2020 році зросла на 13% порівняно з 2019 роком та на 57,6% порівняно з 2018 роком;

2) Якщо у 2020 році виробництво насіння соняшнику зросло на 82,2% порівняно з 2019 роком, то порівняно з 2018 роком воно зменшилося на 22,6%. Собівартість виробництва насіння соняшнику в 2020 році в 2,2 рази порівняно з 2019 роком і в 1,8 рази порівняно з 2018 роком;

3) У 2020 році виробництво цукрових буряків зросло на 17,7% порівняно з 2019 роком та на 77,1% порівняно з 2018 роком. При цьому витрати на виробництво цукрових буряків у 2020 році становлять 10,5% порівняно з 2019 роком та 32,8% порівняно з 2018 роком;

4) Виробництво овочів у 2020 році зменшилося в 13 разів порівняно з 2019 роком і в 3 рази порівняно з 2018 роком. Собівартість виробництва овочевих консервів у 2020 році в 3,6 рази порівняно з 2019 роком, у 1,2 рази порівняно з 2018 роком;

5) Виробництво інших рослинних продуктів у 2020 році становить 46,0% порівняно з 2019 роком, 14,6% порівняно з 2018 роком, собівартість продукції у 2020 році становить 22,7% порівняно з 2019 роком та 12,6% порівняно з 2018 роком;

б) Приріст великої рогатої худоби у 2020 році зріс на 8,8% порівняно з 2019 роком та зменшився на 3,9% порівняно з 2018 роком. Виробничі витрати тваринництва у 2020 році становлять 26,5% порівняно з 2019 роком та 54,0% порівняно з 2018 роком;

7) Приріст свиней у 2020 році збільшився на 4,4% порівняно з 2019 роком та на 45,9% порівняно з 2018 роком. При цьому виробничі витрати свинарства у 2020 році зросли на 22,8% порівняно з 2019 роком та на 96,4% порівняно з 2018 роком;

8) У 2020 році виробництво молока зменшилося на 2,8% порівняно з 2019 роком та на 7,9% порівняно з 2018 роком. У 2020 році собівартість виробництва молока зросла на 39,9% порівняно з 2019 роком та на 24,8% порівняно з 2018 роком;

9) Виробництво м'яса у 2020 році зросло на 18,0% порівняно з 2019 роком та на 39,4% порівняно з 2018 роком. При цьому витрати на виробництво м'яса у 2020 році зросли на 45,7% порівняно з 2019 роком та зменшилися на 36,0% порівняно з 2018 роком;

10) Якщо виробництво іншої продукції тваринництва у 2020 році зменшилося на 6,0% порівняно з 2019 роком, то порівняно з 2018 роком воно зросло на 8,0%. У 2020 році собівартість виробництва цієї продукції зменшилася на 14,6% порівняно з 2019 роком та зросла на 4,2% порівняно з 2018 роком.

Виходячи з вищесказаного, можна зробити наступні висновки:

збільшення собівартості зернових і зернобобових культур пов'язане зі збільшенням собівартості одиниці їх виробництва за рахунок зниження врожайності цих рослин через погодні умови. Тому, розробляючи виробничу програму, віддає перевагу вирощуванню інших культур (насіння соняшнику та цукрових буряків), збільшуючи посівні площі;

несприятливі погодні умови також негативно вплинули на виробництво кормових культур, що призвело до зростання собівартості

продукції тваринництва, зменшення виробництва молока та меншого, ніж заплановано, збільшення поголів'я великої рогатої худоби та свиней.

Можливі значення майбутніх виробничих і фінансових показників формуються тенденцією. Аналіз даних, наведених у табл. 2.6:

- виручка від реалізації рослинної продукції має чітку річну тенденцію до досягнення максимуму в третьому кварталі та поступового падіння до другого кварталу наступного року. Це пов'язано з сезонністю (циклічністю) результатів рослинництва – у третьому кварталі підприємство збирає та продає більшу частину врожаю для погашення своїх зобов'язань та залучення оборотних коштів;
- виручка від продукції тваринництва має ту ж тенденцію, що й прибуток від реалізації рослинної продукції, досягаючи максимуму в третьому кварталі;
- виручка від реалізації іншої продукції, підприємств і послуг демонструє щорічне зростання у 1-му та 3-му кварталах, а тенденцію до зменшення – у 2-му та 4-му кварталах. Це пов'язано з тим, що підприємству терміново потрібні оборотні кошти в 1 і 3 кварталах – воно готується до весняних польових робіт (ремонт техніки, закупівля палива, насіння, добрив тощо) у 1 кварталі, а в 3 – врожай. , сплата боргів та підготовка до осінніх польових робіт.

Аналіз фінансових результатів ВАТ «Галекс-Агро» здійснюється на підставі бухгалтерських балансів та звітів про фінансові результати та представлені в таблиці. 3.1 - 3.3

Таблиця 3.1 Аналіз звітних показників за фінансовими результатами
ВАТ «Галекс-Агро» за 2018 рік (тис. грн.)

Показники	За попередній період	За звітний період	Відхилення	
			+, -	%
Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2983,7	3253,9	270,2	9,1
Чистий дохід (виручка) від продукції (товарів, робіт, послуг)	2624,9	2870,6	245,7	9,4
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	1860,5	2198,8	338,3	18,2
Валовий прибуток	765,4	671,8	-93,6	-12,1
Адміністративні витрати	39,1	43,4	4,3	11,0
Витрати збут	3,8	4,4	0,6	15,8
Прибуток від операційної діяльності	517,3	416,8	-100,5	-19,4
Прибуток від звичайної діяльності до оподаткування	517,3	416,8	-100,5	-19,4
Чистий прибуток	463,4	373,3	-90,1	-19,4

З даних, наведених у табл. 3.1. - 3.3, можна зробити наступні висновки: Чистий прибуток (дохід) від реалізації продукції підприємства (товарів, робіт, послуг) у 2018 році збільшився за звітний період на 245,7 тис. грн. або 9,4%. При цьому витрати на виробництво реалізованої продукції зросли на 18,2%, адміністративні витрати на 11,0%, витрати на збут – на 15,0%. Витрати зростали швидше, ніж доходи, що негативно вплинуло на формування прибутку. В результаті за підсумками 2018 року чистий прибуток ВАТ «Халекс-Агро», як і прибуток від звичайної діяльності, зменшився на 100,5 тис. злотих відповідно. грн. (19,4%) та 90,1 тис. (на 19,4%);

Таблиця 3.2 Аналіз звітних показників за фінансовими результатами
ВАТ «Галекс-Агро» за 2019 рік (тис. грн.)

Показники	За попередній період	За звітний період	Відхилення	
			+, -	%
Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3253,9	6142,6	2888,7	88,8
Чистий дохід (виручка) від продукції (товарів, робіт, послуг)	2870,6	5354,5	2483,9	86,5
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2198,8	3416,1	1217,3	55,4
Валовий прибуток	671,8	1938,4	1266,6	1,9
Адміністративні витрати	43,4	220,9	177,5	4,1
Витрати збут	4,4	42,4	38	8,6
Прибуток від операційної діяльності	416,8	2062,6	1645,8	3,9
Прибуток від звичайної діяльності до оподаткування	416,8	1895,1	1478,3	3,5
Чистий прибуток	373,3	1895,1	1521,8	4,1

У 2019 році чистий дохід (дохід) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) підприємства збільшився на 2483,9 тис. грн., що становить 86,5%; при збільшенні витрат виробництва на 55,4%, адміністративних витрат – у 1,9 раза та витрат на збут – у 8,6 раза. Незважаючи на збільшення витрат, операційний дохід у 2019 році збільшився на 1478,3 тис. злотих. грн. або в 3,9 раза, прибуток від звичайних операцій та чистий прибуток зросли на 1645,8 тис. злотих. гривні (3,5 рази) та 1521,8 тис. гривні (у 4,1 рази) відповідно.

Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) ВАТ «Халекс-Агро» у 2020 році зменшився на 7,7 тис. порівняно з 2019 роком. гривні або 0,1%.

Виробнича собівартість реалізованої продукції зросла на 40,6%, а собівартість – на 28,8%. При цьому адміністративні витрати зменшилися на 36,5%. За підсумками 2020 року зростання витрат відбувалося швидше, ніж зростання доходів, що негативно вплинуло на формування прибутку. Крім прибутку від звичайної діяльності, чистий прибуток ВАТ «Галекс-Агро» зменшився на 1267,8 тис. грн. На 66,9%.

Таблиця 3.3 Аналіз показників звітності фінансових результатів ВАТ «Галекс-Агро» за 2020 рік (тис. грн.)

Показники	За попередній період	За звітний період	Відхилення	
			+, -	%
Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	6142,6	6180,2	37,6	0,6
Чистий дохід (виручка) від продукції (товарів, робіт, послуг)	5354,5	5346,8	-7,7	-0,1
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	3416,1	4803,2	1387,1	40,6
Валовий прибуток	1938,4	543,6	-1394,8	-72,0
Адміністративні витрати	220,9	140,3	-80,6	-36,5
Витрати збут	42,4	54,6	12,2	28,8
Прибуток від операційної діяльності	2062,6	290,3	-1772,3	-85,9
Прибуток від звичайної діяльності до оподаткування	1895,1	627,3	-1267,8	-66,9
Чистий прибуток	1895,1	627,3	-1267,8	-66,9

Таблиця 3.4 Аналіз виручки ВАТ «Галекс-Агро» за 2018 рік

Показник	За минулий період		За звітний період		Відхилення		
	тис.грн	%	тис.грн	%	Абс. відхил., тис.грн	%	пунктів структури
Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) без ПДВ	2983,70	-	3253,90	-	270,20	9,06	-
Чистий дохід (виручка) від продукції (товарів, робіт, послуг)	2624,90	97,41	2870,60	97,32	245,70	9,36	-0,09
Інші операційні доходи	69,70	2,59	78,90	2,68	9,20	13,20	0,09
Дохід від участі у капіталі	-	-	-	-	-	-	-
Інші фінансові доходи	-	-	-	-	-	-	-
Інші доходи	-	-	-	-	-	-	-
РАЗОМ:	2694,60	100,00	2949,50	100,00	254,90	9,46	0,00

Аналіз формування доходів представлений у таблиці. 3.4 - 3.6, 2018-2020 рр. доходи ВАТ «Галекс-Агро» формуються за рахунок продажів (у 2018 р. – 97,3 %, у 2019 р. – 76,3 %, у 2020 р. – 85,5 %), інша операційна діяльність дає результат. (у 2018 році – 2,7%, у 2019 році – 23,0%, у 2020 році – 7,5%) та інші фінансові доходи (у 2019 році – 0,7%, у 2020 році – 6,9%).

Таблиця 3.5 Аналіз виручки ВАТ «Галекс-Агро» за 2019 рік

Показник	За минулий період		За звітний період		Відхилення		
	тис.грн	%	тис.грн	%	Абс. відхил., тис.грн	%	пунктів структури
Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) без ПДВ	3253,90	-	6142,60	-	2888,70	88,78	-
Чистий дохід (виручка) від продукції (товарів, робіт, послуг)	2870,60	97,32	5354,50	76,26	2483,90	86,53	-21,06
Інші операційні доходи	78,90	2,68	1618,40	23,05	1539,50	19,5	20,38
Дохід від участі у капіталі	-	-	-	-	-	-	-
Інші фінансові доходи			48,20	0,69	48,20		0,69
Інші доходи	-	-	-	-	-	-	-
РАЗОМ:	2949,50	100,00	7021,10	100,00	4071,60	138,04	0,00

Таблиця 3.6. Аналіз виручки ВАТ «Галекс-Агро» за 2020 рік

Показник	За минулий період		За звітний період		Відхилення		
	тис.грн	%	тис.грн	%	Абс. відхил., тис.грн	%	пунктів структури
Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) без ПДВ	6142,50	-	6180,20	-	37,70	0,61	-
Чистий дохід (виручка) від продукції (товарів, робіт, послуг)	5354,50	76,26	5346,80	85,54	-7,70	-0,14	9,27
Інші операційні доходи	1618,40	23,05	470,20	7,52	-1148,20	-70,95	-15,53
Дохід від участі у капіталі	-	-	-	-	-	-	-
Інші фінансові доходи	48,20	0,69	433,90	6,94	385,70	8,0	6,25
Інші доходи	-	-	-	-	-	-	-
РАЗОМ:	7021,10	100,00	6250,90	100,00	-770,20	-10,97	0,00

Загальна сума доходу склала:

- у 2018 році - 2 949,5 тис. грн.;
- 2019 рік - 7 021,1 тис. грн. (у 2,4 рази більше, ніж у 2018 році);
- у 2020 році - 6250,9 тис. грн., тобто в 2,1 рази більше, ніж у 2018 році, але на 11,0% менше, ніж у 2019 році.

3.2 Аналіз, структура та динаміка статей балансу, оцінка ліквідності балансу

За допомогою порівняльного аналітичного балансу можна вивчити структуру та динаміку фінансового стану підприємства.

Обов'язковими показниками порівняльного аналітичного балансу є: абсолютні значення за статтями балансу на початок і кінець періоду; частка статей балансу у валюті балансу на початок і кінець періоду; зміни абсолютних величин; зміни питомої ваги; зміни у відсотках від вартості на початок періоду (темп приросту статей балансу). Порівняльний баланс фактично включає показники горизонтального та вертикального аналізу.

Горизонтальний аналіз визначає абсолютні та відносні зміни вартості різних статей балансу за певний період. Аналіз горизонтальної звітності полягає у створенні однієї або кількох аналітичних таблиць, в яких абсолютні показники доповнюються показниками відносного зростання (зниження).

Вертикальний аналіз показує структуру та джерела інституційних коштів. Метою вертикального аналізу є розрахунок частки окремих статей у балансі та оцінка їх змін.

Перехід на відносні показники дозволяє проводити порівняння, з одного боку, між господарствами з економічним потенціалом і результатами підприємств, що відрізняються за розміром використовуваних ресурсів та іншими розмірами, а з іншого боку, відносні показники певною мірою згладжують негативні показники. . Вплив інфляції суттєво спотворює

абсолютні показники фінансової звітності і таким чином не дозволяє їх динамічно порівнювати.

Горизонтальний і вертикальний аналізи доповнюють один одного, тому на практиці часто створюються аналітичні таблиці, що характеризують як структуру, так і динаміку окремих показників форми звітності [21].

Пункти групуються для проведення аналітичного дослідження та оцінки структури активів і пасивів балансу. Основними ознаками групування статей активів є ступінь ліквідності (тобто коефіцієнт конвертації їх грошових коштів) та напрямок використання активів у господарській діяльності підприємства.

Основою аналітичного групування зобов'язань є правовідносини використовуваних підприємством коштів (власних і позикових) і період їх використання в обороті підприємства (терміновість боргів).

Горизонтальний та вертикальний аналіз активів та пасивів загального балансу ВАТ «Галекс-Агро» за 2018, 2019 та 2020 роки наведено в таблиці. 3,7 - 3,9.

Огляд змін фінансового стану ВАТ «Галекс-Агро» за 2018 рік можна зробити, проаналізувавши дані, представлені в таблиці. 3.7:

валюта балансу (нерухомість підприємств) зросла на 947,9 тис. грн. і досягла 3472,8 тис. У результаті збільшення основних фондів на 453,5 тис. грн. грн з темпом зростання 96,6% та приростом оборотних активів 494,4 тис. грн. грн. (Темп зростання 24,1%);

основні засоби повністю складаються з основних фондів; оборотні активи 89,9% за вартістю запасів, готової продукції та інших запасів і 10,1% за вартістю короткострокової дебіторської заборгованості. Загалом 26,6% активів ВАТ «Галекс-Агро» складають з основних фондів і 73,4% від оборотних;

Таблиця 3.7 Аналітичне групування активів і пасивів балансу ВАТ «Галекс-Агро» за 2018 рік

№	Найменування статей	На початок періоду		На кінець періоду		Абсолютне відхилення, тис. грн.	Темп приросту, %
		тис.грн	%	тис.грн	%		
Актив							
1	Необоротні активи:	469,7	18,6	923,2	26,6	453,5	96,6
1.1	Основні засоби та інші нематеріальні активи	469,7	100,0	923,2	100,0	453,5	96,6
1.2	Нематеріальні активи	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.3	Довгострокові фінансові інвестиції та довгострокова дебіторська заборгованість	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2	Оборотні активи:	2055,2	81,4	2549,6	73,4	494,4	24,1
2.1	Запаси, готова продукція, інші товарно-матеріальні цінності	1788,9	87,0	2292,1	89,9	503,2	28,1
2.2	Поточна дебіторська заборгованість	266,2	13,0	257,1	10,1	-9,1	-3,4
2.3	Векселі отримані	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.4	Високоліквідні активи	0,1	0,0	0,4	0,0	0,3	у 3,0 рази
2.5	Інші оборотні активи	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3	Витрати майбутніх періодів	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Пасив							
1	Власні кошти	94,2	3,7	382,1	11,0	287,9	у 3,1 рази
1.1	Власний капітал	0,1	0,1	2,2	0,6	2,1	у 21,0 разів
1.2	Додатковий капітал	4,3	4,6	6,6	1,7	2,3	53,5
1.3	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	89,8	95,3	373,3	97,7	283,5	у 3,2 рази
2	Довгострокова кредиторська заборгованість	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3	Поточна кредиторська заборгованість	2430,7	96,3	3090,7	89,0	660,0	27,2
4	Доходи майбутніх періодів	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Баланс	2524,9	100,0	3472,8	100,0	947,9	37,5

пасиви балансу зросли на 947,9 тис. грн. Власний капітал зріс на 287,9 тис. злотих до грн. темпи зростання яких

За рахунок збільшення зобов'язань за поточними рахунками на 305,6 %, а також на 660 тис. злотих. гривні (Темп зростання 27,2%);

він створений із вартості власного капіталу 0,6%, додаткової вартості капіталу 1,7% та вартості нерозподіленого прибутку (непокритих збитків) 97,7%. Загалом пасиви балансу ВАТ «Галекс-Агро» зросли на 11,0% за рахунок власного капіталу та на 89,0% за рахунок зобов'язань поточного рахунку.

Аналіз даних, представлених у табл.3.7. Ознайомившись із змінами фінансового стану ВАТ «Галекс-Агро» за 3.08.2019 можна сказати:

валюта балансу (ділова нерухомість) зросла на 1772,5 тис. злотих. грн. На кінець 2019 року він становив 5 245,3 тис. грн від збільшення необоротних активів на 46,6 тис. грн. Приріст оборотних активів та грн з динамікою 5,0% становить 1725,9 тис. злотих. грн. (Темп зростання 67,7%);

основні засоби повністю складаються з основних фондів; оборотні активи 82,7% від вартості запасів, готової продукції та інших запасів, 16,8% від вартості короткострокової дебіторської заборгованості та 0,5% від вартості високоліквідних активів. Загалом 18,5% активів ВАТ «Галекс-Агро» сформовано за рахунок основних засобів та 81,5% – з оборотних;

пасиви балансу зросли на 1772,5 тис. злотих. грн. в результаті збільшення власного капіталу на 1912,1 тис. гривень з темпом зростання 50,4%, за рахунок зменшення зобов'язань за поточними рахунками на 139,6 тис. грн. гривні (Темп зростання мінус 4,5%);

власний капітал створено з розрахунку 0,1% від вартості власного капіталу, 17,3% від вартості додаткового капіталу та 82,6% від вартості нерозподіленого прибутку (непокритих збитків). Загалом, пасиви балансу ВАТ «Галекс-Агро» становили 43,7% за рахунок власних коштів та 56,3% за рахунок зобов'язань поточного рахунку.

Таблиця 3.8 Аналітичне групування активів і пасивів балансу ВАТ «Галекс-Агро» за 2019 рік

№	Найменування статей	На початок періоду		На кінець періоду		Абсолютне відхилення, тис. грн.	Темп приросту, %
		тис.грн	%	тис.грн	%		
Актив							
1	Необоротні активи:	923,2	26,6	969,8	18,5	46,6	5,0
1.1	Основні засоби та інші нематеріальні активи	923,2	100,0	969,8	100,0	46,6	5,0
1.2	Нематеріальні активи	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.3	Довгострокові фінансові інвестиції та довгострокова дебіторська заборгованість	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2	Оборотні активи:	2549,6	73,4	4275,5	81,5	1725,9	67,7
2.1	Запаси, готова продукція, інші товарно-матеріальні цінності	2292,1	89,9	3536,5	82,7	1244,4	54,3
2.2	Поточна дебіторська заборгованість	257,1	10,1	716,8	16,8	459,7	в 1,8 рази
2.3	Векселі отримані	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.4	Високоліквідні активи	0,4	0,0	22,2	0,5	21,8	у 54,5 рази
2.5	Інші оборотні активи	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3	Витрати майбутніх періодів	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Пасив							
1	Власні кошти	382,1	11,0	2294,2	43,7	1912,1	у 5,0 разів
1.1	Власний капітал	2,2	0,6	2,2	0,1	0,0	0,0
1.2	Додатковий капітал	6,6	1,7	396,9	17,3	390,3	у 59,1 раза
1.3	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	373,3	97,7	1895,1	82,6	1521,8	у 4,1 рази
2	Довгострокова кредиторська заборгованість	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3	Поточна кредиторська заборгованість	3090,7	89,0	2951,1	56,3	-139,6	-4,5
4	Доходи майбутніх періодів	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Баланс	3472,8	100,0	5245,3	100,0	1772,5	51,0

Таблиця 3.9 Аналітичне групування активів і пасивів балансу ВАТ «Галекс-Агро» за 2020 рік

№	Найменування статей	На початок періоду		На кінець періоду		Абсолютне відхилення, тис. грн.	Темп приросту, %
		тис.грн	%	тис.грн	%		
Актив							
1	Необоротні активи:	969,8	18,5	2232,6	36,5	1262,8	130,2
1.1	Основні засоби та інші нематеріальні активи	969,8	100,0	2229,9	99,9	1260,1	129,9
1.2	Нематеріальні активи	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.3	Довгострокові фінансові інвестиції та довгострокова дебіторська заборгованість	0,0	0,0	2,7	0,1	2,7	0,0
2	Оборотні активи:	4275,5	81,5	3892,1	63,5	-383,4	-9,0
2.1	Запаси, готова продукція, інші товарно-матеріальні цінності	3536,5	82,7	3169,1	81,4	-367,4	-10,4
2.2	Поточна дебіторська заборгованість	716,8	16,8	694,6	17,8	-22,2	-3,1
2.3	Векселі отримані	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.4	Високоліквідні активи	22,2	0,5	28,4	0,7	6,2	27,9
2.5	Інші оборотні активи	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3	Витрати майбутніх періодів	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Пасив							
1	Власні кошти	2294,2	43,7	2937,7	48,0	643,5	28,0
1.1	Власний капітал	2,2	0,1	2,2	0,1	0,0	0,0
1.2	Додатковий капітал	396,9	17,3	2308,2	78,6	1911,3	у 4,8 рази
1.3	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1895,1	82,6	627,3	21,4	-1267,8	-66,9
2	Довгострокова кредиторська заборгованість	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3	Поточна кредиторська заборгованість	2951,1	56,3	3187,0	52,0	235,9	8,0
4	Доходи майбутніх періодів	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Баланс	5245,3	100,0	6124,7	100,0	879,4	16,8

Аналіз даних, представлених у табл. Згідно з п. 3.9, можна провести загальний огляд зміни фінансового стану АТ «Галекс-Агро» за 2020 рік:

валюта балансу (корпоративні активи) зросла на 879,4 тис. злотих. На кінець 2020 року він становив 6 124,7 тис. У результаті збільшення основних фондів на 1 262,8 тис. грн. грн з темпом зростання 130,2%, при зменшенні оборотних активів на 383,4 тис. грн. грн. (Темп зростання мінус 9,0%);

майже всі основні засоби (99,9%) складаються з основних фондів; оборотні активи 81,4% від вартості запасів, готової продукції та інших запасів, 17,8% від вартості короткострокової дебіторської заборгованості та 0,7% від вартості високоліквідних активів.

Загалом 36,5% активів ВАТ «Галекс-Агро» складають з основних фондів і 63,5% з оборотних;

пасиви балансу зросли на 879,4 тис. злотих. грн. шляхом збільшення власного капіталу на 643,5 тис. гривні в результаті збільшення зобов'язань за поточними рахунками на 235,9 тис. з темпом зростання 28,0%. гривні (Темп зростання 8,0%);

власний капітал створено за рахунок вартості власного капіталу 0,1%, додаткової вартості капіталу 78,6% та вартості нерозподіленого прибутку (непокритого збитку) 21,4%. Загалом зобов'язання балансу ВАТ «Галекс-Агро» склали 48,0% за рахунок власного капіталу та 52,0% за рахунок зобов'язань поточного рахунку.

Ліквідність балансу визначається тим, наскільки зобов'язання підприємства збігаються з його активами, дата переведення в готівку відповідає строку погашення зобов'язань.

Ліквідність активів - обернена величина ліквідності балансу на момент перетворення активів у фонди. Чим менший період ліквідації такого активу, тим вище ліквідність балансу [21].

Аналіз ліквідності балансу порівнює активи, згруповані за ступенем ліквідності та відсортовані в порядку зменшення ліквідності, із зобов'язаннями за зобов'язаннями, активами, згрупованими за строками погашення та відсортованими в порядку зростання. Залежно від ступеня ліквідності активи підприємства поділяються на такі групи:

A1 - найбільш ліквідні активи - поточні фінансові інвестиції, кошти та їх еквіваленти (рядки 220, 230 і 240);

A2 - активи швидкого продажу - переказні векселі отримані, поточна дебіторська заборгованість, інші оборотні активи (рядки 150, 160, 170, 180, 190, 200, 210 і 250);

A3 - активи, що повільно обертаються - запаси (рядки 100, 110, 120, 130 і 140), довгострокові фінансові інвестиції (рядки 040, 045) та довгострокова дебіторська заборгованість (рядок 050);

A4 - активи, що важко продаються - нарахування (рядок 270) та необоротні активи поза групою A3.

Залишкові зобов'язання групуються за терміновістю їх погашення:

П1 – найбільш термінові зобов'язання – зобов'язання з поточних рахунків («Короткострокові зобов'язання», «Поточні зобов'язання за довгостроковими боргами», «Кредиторська заборгованість IV, крім статей «Випущені облігації») та Кредиторська заборгованість Розділ V «Доходи майбутніх періодів» ;

П2 - короткострокові зобов'язання - короткострокові банківські кредити (рядок 500), «Поточна заборгованість за довгостроковими кредитами» (рядок 510), «Облігації випущені» (рядок 520);

П3 - довгострокові зобов'язання - довгострокові позики та зобов'язання (розділ III зобов'язання "Нестрокові зобов'язання" пункти);

П4 – довгострокові пасиви – пасиви балансу «Власний капітал» розділу I та II.

Для визначення ліквідності балансу необхідно порівняти суми наведених вище. групи за активами та пасивами. Залишок є чисто ліквідним, якщо дотримані такі співвідношення:

$$A1 \geq П1 \text{ (3.1)}$$

$$A2 \geq П2 \text{ (3.2)}$$

$$A3 \geq П3 \text{ (3.3)}$$

$$A4 \leq П4 \text{ (3.4)}$$

Порівняння сум перших трьох наборів активів і пасивів є важливим, оскільки для заповнення перших трьох нерівностей необхідно заповнити четверту нерівність. Четверта нерівність має глибоке економічне значення: її реалізація свідчить про те, що мінімальна умова фінансової стійкості - наявність власних оборотних коштів підприємства - виконана.

Таблиця 3.10 Аналіз ліквідності балансу ВАТ «Галекс-Агро» за 2018р.

Актив	На початок періоду	На кінець періоду	Пасив	На початок періоду	На кінець періоду	Платіжний надлишок (+), або недолік (-)	
						На початок періоду	На кінець періоду
1. Найбільш ліквідні активи	0,1	0,4	1. Найбільш термінові зобов'язання	2430,7	3090,7	-2430,6	-3090,3
2. Активи, які швидко реалізуються	266,2	257,1	2. Короткострокові пасиви	0,0	0,0	266,2	257,1
3. Активи, що реалізуються повільно	1788,9	2292,1	3. Довгострокові пасиви	0,0	0,0	1788,9	2292,1
4. Активи, які важко реалізуються	469,7	923,2	4. Постійні пасиви	94,2	382,1	375,5	541,1
Баланс	2524,9	3472,8	Баланс	2524,9	3472,8	-	-

Якщо одна або кілька системних нерівностей не дотримуються, ліквідність балансу більш-менш відрізняється від абсолютної ліквідності. У

цьому випадку нестача коштів в одній групі компенсується надлишком коштів в іншій групі, але компенсація цілком вигідна, оскільки у разі реального платежу менш ліквідні активи не можуть замінити більш ліквідні активи.

Порівнюючи найліквідніші активи та активи, які продаються швидше за все, з найбільш безпосередніми поточними зобов'язаннями та зобов'язаннями, можна визначити наявну ліквідність, яка вказує на платоспроможність («плюс») або неплатоспроможність («мінус»). компанії в найближчому майбутньому [14].

Порівняння активів, що повільно обертаються, з довгостроковими зобов'язаннями відображає довгострокову ліквідність. Ймовірна ліквідність — це оцінка платоспроможності компанії на основі порівняння майбутніх доходів і платежів.

Аналіз ліквідності балансу ВАТ «Галекс-Агро» за 2018, 2019 та 2020 роки представлено в таблиці. 3.10 - 3.12.

Таблиця 3.11 Аналіз ліквідності балансу ВАТ «Галекс-Агро» за 2019 рік (тис. грн)

Актив	На початок періоду	На кінець періоду	Пасив	На початок періоду	На кінець періоду	Платіжний надлишок (+), або недолік(-)	
						На початок періоду	На кінець періоду
1. Найбільш ліквідні активи	0,4	22,2	1. Найбільш термінові зобов'язання	3090,7	2951,1	-3090,3	-2928,9
2. Активи, які швидко реалізуються	257,1	716,8	2. Короткострокові пасиви	0,0	0,0	257,1	716,8
3. Активи, що реалізуються повільно	2292,1	3536,5	3. Довгострокові пасиви	0,0	0,0	2292,1	3536,5
4. Активи, які важко реалізуються	923,2	969,8	4. Постійні пасиви	382,1	2294,2	541,1	-1324,4
Баланс	3472,8	5245,3	Баланс	3472,8	5245,3	-	-

Порівняння показників Групи 1 щодо активів та зобов'язань, тобто А1 та П1 (до 3 місяців), відображає співвідношення поточних платежів та надходжень. З даних, наведених у табл. 3.13 - 3.15 Ви бачите, що є дефіцит платежів і збільшився на 659,7 тис. на кінець 2018 року. На кінець 2019 року гривня впала на 5,2%, а в кінці 2020 року – на 17,2%. Це означає, що підприємство не може виконувати свої поточні зобов'язання.

Порівняння результатів Групи 2 щодо активів та зобов'язань, тобто А2 та Р2 (термін погашення 3-6 місяців), показує тенденцію до зниження поточної ліквідності у 2018 році, що визначається зменшенням (короткострокової) вартості швидкої ліквідності. діючі активи. зобов'язання не змінилися і дорівнюють нулю, тому їх наслідки не настають). У 2019 році поточна ліквідність зростає (короткострокові зобов'язання нульові), а у 2020 році – знову зменшується (з короткостроковими зобов'язаннями 600,0 тис. грн.).

Таблиця 3.12 Аналіз ліквідності балансу ВАТ «Галекс-Агро» за 2020 рік (тис. грн)

Актив	На початок періоду	На кінець періоду	Пасив	На початок періоду	На кінець періоду	Платіжний надлишок (+), або недолік(-)	
						На початок періоду	На кінець періоду
1. Найбільш ліквідні активи	22,2	28,4	1. Найбільш термінові зобов'язання	2951,1	2587,0	-2928,9	-2558,6
2.Активи, які швидко реалізуються	716,8	694,6	2. Короткострокові пасиви	0,0	600,0	716,8	94,6
3. Активи, що реалізуються повільно	3536,5	3171,8	3.Довгострокові пасиви	0,0	0,0	3536,5	3171,8
4. Активи, які важко реалізуються	969,8	2229,9	4.Постійні пасиви	2294,2	2937,7	-1324,4	-707,8
Баланс	5245,3	6124,7	Баланс	5245,3	6124,7	-	-

Порівняння підсумків і зобов'язань для груп 3 і 4 відображає співвідношення виплат до надходжень у відносно віддаленому майбутньому. З потенційною ліквідністю ситуація оптимістична - графік. 3,10 - 3,12 є досить хорошими коефіцієнтами для активів групи 3, а також нульовими довгостроковими зобов'язаннями за всі роки.

З цього можна зробити висновок, що ВАТ «Галекс-Агро» зможе виконувати свої довгострокові зобов'язання шляхом поступового продажу своїх активів. Більш несприятлива ситуація для активів, які важко продаються (група А4), оскільки на кінець періоду постійні зобов'язання у 2019 та 2020 роках більше, ніж активи, які важко продати.

Результати розрахунків за даними ВАТ «Галекс-Агро» (див. таблиці 3.10 - 3.12) показують, що порівняння результатів груп за активами та пасивами виглядає наступним чином:

2018 - {A1 <P1; A2> P2; A3 > P3; A4> P4};

2019 - {A1 <P1; A2> P2; A3 > P3; A4 <P4};

2020 - {A1 <P1; A2> P2; A3 > P3; A4 <P4};

Виходячи з цього, можна визначити поточну ліквідність балансу як адекватну. Перший аналіз нерівностей показує, що компанія не зможе покращити свою платоспроможність найближчим часом. Станом на кінець 2018 року платіжний розрив збільшився на 659,7 тис. грн. з 090,3 тис. гривні; На кінець 2019 року впало 161,4 тис. гривні і склала 2928,9 тис. гривні; До кінця 2020 року впало 370,3 тис. гривні Він склав 2558,6 тис. гривні Активи швидкого продажу включають короткострокові зобов'язання та створюють переоплати: на кінець 2018 року – 257,1 тис. грн.; На кінець 2019 року 716,8 тис. грн.; На кінець 2020 року - 94,6 тис

Після аналізу даних табл. 3.10 - 3.12 Можна зробити наступні висновки:

- Залишки ВАТ «Галекс-Агро» за 2018, 2019 та 2020 роки повністю неліквідні;
- підприємство не має достатньо коштів на найближче майбутнє;

- ВАТ «Галекс-Агро» не вистачає довгострокових ресурсів для поточних потреб, оскільки заповнення четвертої нерівності (3.4) пов'язане з відсутністю довгострокових зобов'язань, а також значною кількістю повільно реалізованих активів.

3.3 Аналіз фінансового стану підприємства за допомогою фінансових показників

Оцінка фінансового стану підприємства, обсягів реалізації, фінансового результату, рентабельності, показників ліквідності, руху грошових коштів, складу та динаміки дебіторської заборгованості, собівартості продукції (товарів, робіт, послуг).

Оцінка фінансового стану підприємства проводиться поетапно:

I етап - розрахунок значень основних (об'єктивних) показників, що характеризують фінансовий стан підприємства;

II етап – оцінка та узагальнення ключових показників;

III етап - коригування значень основних показників на додаткові (суб'єктивні) показники.

Основні показники, що об'єктивно характеризують фінансовий стан підприємства, поділяють на такі аналітичні групи:

- показники ліквідності та мобільності;
- показники фінансової стійкості підприємства;
- ставка застави кредиту;
- бізнес і показники прибутковості.

Оцінити ліквідність балансу підприємства можна за допомогою коефіцієнтів ліквідності, т.е. як швидко певні види активів можуть бути переведені до фондів. Підприємство не є ліквідним, якщо існує ризик того, що воно не зможе виконати свої поточні фінансові зобов'язання [21, с. 68].

Коефіцієнт негайної (абсолютної) ліквідності (Кмл) дорівнює відношенню найбільш ліквідних активів до поточних зобов'язань.

$$K_{ml} = C_p / Z_t, \quad (3.1)$$

де A_v - високоліквідні активи;

Z_t - поточні (короткострокові) зобов'язання, які включають короткострокові позики та розрахунки з кредиторами.

$$K_{ml} = (\text{рядок 220} + \text{рядок 230} + \text{рядок 240}) / \text{рядок 620}$$

Теоретичне оптимальне значення індексу k_{ml} становить не менше 0,2.

Для розрахунку коефіцієнта поточної ліквідності (Ктл) у складі ліквідних активів до частки відносного коефіцієнта додаються дебіторська заборгованість та отримані поліси.

$$K_{tl} = A_l / Z_t, \text{ де } A_l - \text{ліквідні активи}; \quad (3.2)$$

$$K_{tl} = (\text{рядок 220} + \text{рядок 230} + \text{рядок 240} + \text{рядок 160} + \\ + \text{рядок 170} + \text{рядок 180} + \text{рядок 190} + \text{рядок 200} + \\ + \text{рядок 210} + \text{рядок 150}) / \text{рядок 620}$$

Оптимальне теоретичне значення КТЛ не менше 1,0.

Коефіцієнт загальної ліквідності (ПДК) характеризує ступінь погашення наявних кредитних і розрахункових зобов'язань за рахунок усіх мобілізованих оборотних активів.

$$\text{Кількість} = A_o / Z_t, \quad (3.3)$$

де A_o - оборотні активи.

$$\text{Кількість} = \text{рядок 260} / \text{рядок 620}$$

Оптимальне теоретичне значення Кільського індексу не менше 2,0.

Коефіцієнт мобільності активів (AMR) характеризує потенціал перетворення активів у ліквідні.

$$K_{ma} = V_{\text{зяти}} / A_n, \quad (3.4)$$

де A_n - основні засоби.

$$K_{\text{ма}} = (\text{рядок 220} + \text{рядок 230} + \text{рядок 240} + \text{рядок 160} + \text{рядок 170} + \text{рядок 180} + \text{рядок 190} + \text{рядок 200} + \text{Рядок 210} + \text{Рядок 150}) / \text{Рядок 080} \quad (3.5)$$

Оптимальне теоретичне значення індексу КМА – не менше 0,5.

Коефіцієнти ліквідності ВАТ «Галекс-Агро» представлені в таблиці.

3.13.

Таблиця 3.13 Показники ліквідності ВАТ "Галекс-Агро"

Показники	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Відхилення (+,-), 2019/2018р.	Відхилення (+,-), 2020/2019р.
Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Кмл)	0,00	0,01	0,01	0,01	0,00
Коефіцієнт поточної ліквідності (Ктл)	0,08	0,25	0,23	0,17	-0,02
Коефіцієнт загальної ліквідності (КЛ)	0,82	1,45	1,22	0,62	-0,23
Коефіцієнт мобільності активів (КМА)	0,76	0,76	0,32	0,00	-0,44

Аналіз даних, наведених у табл. 3.13 Можна зробити наступні висновки:

Коефіцієнт абсолютної ліквідності дорівнює нулю на кінець 2018 року, 0,01 на кінець 2019 року та 0,01 на кінець 2020 року. Це свідчить про те, що ВАТ «Галекс-Агро» не могло швидко розрахуватися з поточними зобов'язаннями через кредити та рахунки;

Коефіцієнт поточної ліквідності становив 0,08 у 2018 році, 0,25 у 2019 році та 0,23 у 2020 році. Це свідчить про те, що ВАТ «Галекс-Агро» не могло швидко розрахуватися зі своїми майбутніми зобов'язаннями через кредити та рахунки;

Коефіцієнт загальної ліквідності становив 0,82 у 2018 році, 1,45 у 2019 році та 1,22 у 2020 році. Ці показники також значно нижчі від норми

(не менше 2,0), що свідчить про те, що ВАТ «Галекс-Агро» не в змозі швидко розрахуватися з наявними кредитними та рахунковими зобов'язаннями за рахунок усіх мобілізованих оборотних коштів;

Коефіцієнт мобільності активів становив 0,28 у 2018 році, 0,76 у 2019 році та 0,32 у 2020 році. Його теоретичне значення має бути не менше 0,5. Це свідчить про те, що ВАТ «Галекс-Агро» не в змозі перетворити активи в ліквідні. У 2019 році з'явилася найбільша можливість конвертувати активи в ліквідні кошти.

Низькі показники ліквідності свідчать про те, що ВАТ «Галекс-Агро» знаходиться в стадії розвитку, а поточні фінансові зобов'язання зростають швидше, ніж його здатність залучати кошти.

Коефіцієнт фінансової стабільності (КФС) показує частку власного капіталу та коштів, зібраних у довгостроковій перспективі, які можуть бути використані в поточній діяльності без шкоди кредиторам у загальних витратах підприємства.

$$Kfs = (Cs + Dkz) / P, \quad (3.6)$$

де СС - власні кошти підприємства;

ДМФ - довгострокові зобов'язання;

Р - зобов'язання (валюта балансу)

$$CFS = (\text{рядок 380} + \text{рядок 430} + \text{рядок 630} + \text{рядок 480}) / \text{рядок 640} \quad (3.7)$$

Оптимальне теоретичне значення індексу CFS – не менше 0,6.

Коефіцієнт незалежності (Кн) характеризує суму коштів, отриманих на одну гривню власних коштів підприємства.

$$Kn = Ps / Cs, \quad (3.8)$$

де P_s - позикові кошти (довгострокові та поточні зобов'язання)

$$K_n = (\text{рядок 480} + \text{рядок 620}) / (\text{рядок 380} + \text{рядок 430} + \text{рядок 630}) \quad (3.9)$$

Оптимальне теоретичне значення K_n не перевищує 1,0.

Коефіцієнт автономії (K_a) показує частку власного капіталу в загальному капіталі міста та характеризує незалежність підприємства від позикових коштів.

$$K_a = C_s / P \quad (3.10)$$

$$K_a = (\text{рядок 380} + \text{рядок 430} + \text{рядок 630}) / \text{рядок 640} \quad (3.11)$$

Оптимальне теоретичне значення K_a становить не менше 0,5.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу (K_m) характеризує ступінь мобільності використання власного капіталу.

$$K_m = (C_s - \text{Один}) / C_s \quad (3.12)$$

$$k_m = (\text{рядок 380} + \text{рядок 430} + \text{рядок 630} - \text{рядок 080}) / (\text{рядок 380} + \text{рядок 430} + \text{рядок 630}) \quad (3.13)$$

Оптимальне теоретичне значення k_m не менше 0,5.

Коефіцієнт власного оборотного капіталу (COS) характеризує частку власного оборотного капіталу в сумі оборотних коштів.

$$K_{os} = (C_s - A_n) / P_s \quad (3.14)$$

$$K_{os} = (\text{рядок 380} + \text{рядок 430} + \text{рядок 630} - \text{рядок 080}) / (\text{рядок 480} + \text{рядок 620}) \quad (3.15)$$

Оптимальне теоретичне значення Кос становить не менше 0,2.

Таблиця 3.14 Показники фінансової стійкості ВАТ "Галекс-Агро"

Показники	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Відхилення (+,-), 2019/2018р.	Відхилення (+,-), 2020/2019р.
Коефіцієнт фінансової стійкості (КФС)	0,11	0,44	0,48	0,33	0,04
Коефіцієнт незалежності (Кн)	8,09	1,29	1,08	-6,80	-0,20
Коефіцієнт автономності (Ка)	0,11	0,44	0,48	0,33	0,04
Коефіцієнт маневреності власні кошти (Км)	-1,42	0,58	0,24	1,99	-0,34
Коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами (КОС)	-0,18	0,45	0,22	0,62	-0,23

При аналізі фінансової стійкості ВАТ «Галекс-Агро» вона наведена в таблиці. 3.14 Можна зробити наступні висновки:

у 2018 році коефіцієнт фінансової стабільності становив 0,11, але в 2019 році він зріс до 0,44, що є непоганим результатом і збільшився ще на 0,04 пункту в 2020 році, тобто частка власного капіталу ДП «Галекс загальний капітал -Агро» достатня для поточних операцій. ;

коефіцієнт незалежності у 2018 році перевищив норму у 8 разів, але становив 1,29 у 2019 році та 1,08 у 2020 році. Ця тенденція свідчить про те, що ВАТ «Галекс-Агро» стає все більш незалежним від зовнішніх джерел фінансування;

збільшення коефіцієнта автономності (2018 - 0,11; 2019 - 0,44; 2020 - 0,48) також свідчить про збільшення частки власного капіталу в загальному капіталі ВАТ «Галекс-Агро»;

індекс маневреності в 2018 році негативний – мінус 1,42. Це свідчить про те, що розмір основних засобів перевищує власний капітал підприємства. Однак із збільшенням власного капіталу в наступному 2019 році цей коефіцієнт становив 0,58, але знизився до 0,24 у 2020 році;

коефіцієнт оборотних коштів становив мінус 0,18 у 2018 році, 0,45 у 2019 році та 0,22 у 2020 році. Ця позитивна динаміка свідчить про те, що оборотні кошти вкладаються в найбільш ліквідні активи, зменшуються запаси та витрати, зменшується дебіторська заборгованість.

Кінцевий результат бізнесу оцінюється рівнем ефективності його бізнесу - загальною сумою прибутку на одиницю ресурсу. Прибуток і рентабельність є ключовими показниками ефективності бізнесу. При цьому абсолютний розмір прибутку не характеризує рівень ефективності господарської діяльності. Щоб зробити висновок про рівень ефективності управління, необхідно порівняти прибуток із понесеними витратами. Рентабельність є відносним показником, що характеризує рівень рентабельності.

Формули розрахунку ефективності комерційної діяльності та результати цих розрахунків, отримані на підставі Звіту про фінансові результати, наведені в таблиці. 3.15.

Розмір прибутку та рівень рентабельності окремих видів продукції та підприємства в цілому залежать від ряду об'єктивних і суб'єктивних факторів. Важливою умовою підвищення рентабельності агропромислових підприємств є зниження собівартості сільськогосподарської продукції.

Основними чинниками підвищення рентабельності є підвищення продуктивності праці, продуктивності та продуктивності тваринництва. Великі резерви, спрямовані на підвищення рентабельності сільськогосподарських підприємств, базуються на більш ефективному та економному використанні паливно-мастильних матеріалів, добрив, насіння, кормів та ін. Одним із шляхів підвищення рентабельності виробництва є збільшення обсягу виробництва та підвищення його якості.

Таблиця 3.15 Розрахунок показників ефективності господарської діяльності ВАТ "Галекс-Агро" за даними Звіту про фінансові результати

найменування показника	Формула розрахунку	Значення показника, %		
		2018 рік	2019 рік	2020 рік
Валова рентабельність (прибутковість) виробничих витрат	(рядок 050)/(рядок 040) x 100	30,6	56,7	11,3
Рентабельність (прибутковість) господарської діяльності	(рядок 170)/(рядки 040 + 070 + 080 + 090) x 100	16,5	38,6	11,4
Рентабельність (прибутковість) підприємства	(рядок 220)/(рядки 040 + 070 + 080 + 090) x 100	14,7	38,6	11,4
Валова рентабельність (прибутковість) виручки від продукції (товарів, робіт, послуг)	(рядок 050)/(рядок 035) x 100	23,4	36,2	10,2
Чиста рентабельність (прибутковість) виручки від продукції (товарів, робіт, послуг)	(рядок 220)/(рядок 035) x 100	13,0	35,4	11,7

Коефіцієнт рентабельності продажів (RP) показує, скільки прибутку витрачається на одиницю проданого продукту (робіт, послуг).

$$R_p = P_r / V_r \quad (3.16)$$

де P_r - чистий прибуток;

V_r - прибуток від реалізації (без ПДВ та акцизного податку).

$R_p = (\text{рядок 100} - \text{рядок 180 (форма № 2)}) / (\text{рядок 010} - \text{рядок 015} - \text{рядок 020} - \text{рядок 025 (форма №2)})$

Оптимального значення для цього показника не існує, оскільки його значення варіюється від галузі до галузі. Цей індикатор корисний для порівнянь у масштабах галузі та аналізу тенденцій протягом кількох років. Методика оцінки фінансового стану бізнесу передбачає оптимальне значення цього коефіцієнта 0,1, де рентабельність продажів становить 10%.

Рентабельність активів (RO) характеризує прибутковість компанії, тобто те, наскільки успішно вона інвестує свої ресурси. Коефіцієнт відноситься до прибутковості компанії на одиницю активів.

$$Ra = Pch / A \quad (3.17)$$

де А - активи (валюта балансу).

Ра = рядок 220 (форма № 2) / рядок 280 (форма № 1)

Необхідно враховувати не тільки значення і динаміку Рр, Ра, але і взаємний вплив коефіцієнтів один на одного. Причиною погіршення рентабельності активів може бути як зниження рентабельності реалізації, так і зниження оборотності активів.

Причиною зниження рентабельності збуту може бути зростання собівартості продукції, зниження якості та конкурентоспроможності, зниження обсягів реалізації.

Як і норма рентабельності продажів, норма рентабельності активів не має особливого нормативного значення і варіюється від галузі до галузі. Методика оцінки фінансового стану розглянутого бізнесу передбачає оптимальне значення цього коефіцієнта на рівні 0,15, тобто рентабельність активів становить 15%.

Співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості (СС) показує, наскільки кредиторська заборгованість може бути погашена замість дебіторської.

$$Kst = Ddz / Ps, \quad (3.18)$$

де Ддз - короткострокова або довгострокова дебіторська заборгованість;

$$Kst = (\text{рядок 160} + \text{рядок 170} + \text{рядок 180} + \text{рядок 190} + \\ + \text{рядок 200} + \text{рядок 210} + \text{рядок 220} + \text{рядок 150} + \text{рядок 040} + \\ + \text{рядок 045} + \text{рядок 050}) / (\text{рядок 480} + \text{рядок 620})$$

Оптимальне теоретичне значення КСТ не менше 0,8.

При аналізі показників господарської діяльності та рентабельності ВАТ «Галекс-Агро» наведено таблицю. 3.16 можна побачити наступне:

- рентабельність продажів склала 13% у 2018 році, 39% у 2019 році та 5% у 2020 році. Це пояснюється тим, що компанія зменшила продажі;
- рентабельність активів склала 11% у 2018 році, 36% у 2019 році, 10% у 2020 році (15% при оптимальному значенні цього коефіцієнта). Погіршення рентабельності активів у 2020 році можна пояснити погіршенням прибутку від продажів у порівнянні з 2019 роком;
- коефіцієнт кредиту та виплати значно нижчий від теоретичного значення (не менше 0,8), оскільки дебіторська заборгованість значно менша за позичені суми. Це тому, що ця компанія знаходиться на стадії розвитку.

Таблиця 3.16 Показники ділової активності та прибутковості ВАТ "Галекс-Агро"

Показники	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Відхилення (+,-), 2019/2018р.	Відхилення (+,-), 2020/2019р.
Рентабельність продажів (РП)	0,13	0,39	0,05	0,26	-0,34
Рентабельність активів (Ра)	0,11	0,36	0,10	0,25	-0,26
Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості (Кст)	0,08	0,24	0,22	0,16	-0,02

Висновки за розділом 3

За результатами аналізу фінансово-господарської діяльності ВАТ «Галес-Агро» можна зробити наступні висновки:

несприятливі погодні умови також негативно вплинули на виробництво кормових культур, що призвело до підвищення собівартості

продукції тваринництва, зниження виробництва молока та меншого, ніж заплановано, збільшення поголів'я великої рогатої худоби та свиней;

виручка (виручка) від реалізації продукції має чітку річну тенденцію до максимізації в 3 кварталі та поступового падіння у 2 кварталі наступного року. Це пов'язано з тим, що компанія продала більшу частину сільськогосподарських культур і продукції тваринництва в третьому кварталі для погашення своїх зобов'язань та поповнення оборотних коштів;

на прибуток негативно вплинув той факт, що зростання витрат було швидшим за зростання доходів у 2018 та 2020 роках – основний операційний дохід та чистий прибуток зменшилися на 19,4% у 2018 році та на 66,9% у 2020 році. Незважаючи на збільшення витрат у 2019 році, операційний прибуток – у 3,9 раза, операційний – у 3,5 раза та чистий прибуток – у 4,1 раза;

валюта балансу (ділова нерухомість) зросла у 2018 та 2019 роках до 5 245,3 тис. злотих на кінець 2019 року. грн. внаслідок збільшення основних та оборотних засобів; У 2020 році валюта балансу також зросла, досягнувши на кінець 2020 року 6 124,7 тис. злотих. 1 262,8 тис. грн. за рахунок збільшення необоротних активів. грн., при зменшенні оборотних активів на 383,4 тис. грн. грн.;

зобов'язання балансу за 2018 рік зросли на 947,9 тис. злотих. грн в результаті збільшення акцій на 287,9 тис. злотих, а також поточної кредиторської заборгованості на 660,0 тис. грн.; У 2019 році пасиви балансу зросли на 1772,5 тис. злотих. грн. в результаті збільшення власного капіталу на 1912,1 тис. 139,6 тис. грн., зменшуючи зобов'язання за поточними рахунками. грн.; У 2020 році пасиви балансу зросли на 879,4 тис. злотих. грн. шляхом збільшення власного капіталу на 643,5 тис. гривні та збільшення зобов'язань за поточними рахунками на 235,9 тис. злотих. грн.;

у 2018 році 0,6% власного капіталу надійшло від власного капіталу, 1,7% від додаткового капіталу та 97,7% від нерозподіленого прибутку (непокриті збитки); У 2019 році власний капітал створено за рахунок

власного капіталу, 0,1%, вливання капіталу 17,3% та неповерненого прибутку (непокритих збитків) 82,6%; У 2020 році власний капітал створено за рахунок власного капіталу 0,1%, вливання капіталу 78,6% та нерозподіленого прибутку (непокритого збитку) 21,4%;

загалом пасиви балансу ВАТ «Галекс-Агро» у 2018 році становили 11,0% за рахунок власного капіталу та 89,0% за рахунок зобов'язань поточного рахунку; У 2019 році – 43,7% за рахунок власного капіталу та 56,3% за рахунок поточних рахунків; У 2020 році 48,0% за рахунок власного капіталу та 52,0% за рахунок зобов'язань поточного рахунку;

залишки ВАТ «Галекс-Агро» за 2018-2020 роки повністю неліквідні; Підприємство не має достатніх фінансових ресурсів у найближчому майбутньому та не має поточних потреб. Коефіцієнт абсолютної ліквідності дорівнює нулю на кінець 2018 року, 0,01 на кінець 2019 року та 0,01 на кінець 2020 року.

Це свідчить про те, що ВАТ «Галекс-Агро» не могло швидко розрахуватися з поточними зобов'язаннями через кредити та рахунки;

коефіцієнт поточної ліквідності – 0,08 у 2018 році, 0,25 у 2019 році, 0,23 у 2020 році;

коефіцієнт загальної ліквідності становив 0,82 у 2018 році, 1,45 у 2019 році, 1,22 у 2020 році;

коефіцієнт мобільності активів становив 0,28 у 2018 році, 0,76 у 2019 році та 0,32 у 2020 році.

Низькі показники ліквідності свідчать про те, що ВАТ «Галекс-Агро» все ще знаходиться на стадії розвитку, а поточні фінансові зобов'язання зростають швидше, ніж його здатність залучати кошти;

рентабельність продажів 13% у 2018 році, 39% у 2019 році та 5% у 2020 році;

рентабельність активів 11% у 2018 році, 36% у 2019 році, 10% у 2020 році;

Рентабельність (рентабельність) комерційної діяльності у 2018 році становила 16,5%, у 2019 році 38,6%, у 2020 році 11,4%;

у той час як коефіцієнт фінансової стабільності становив 0,11 у 2018 році, він збільшився на 0,33 пункту у 2019 році та на 0,04 пункту у 2020 році;

коефіцієнт незалежності у 2018 році перевищив норму у 8 разів, але становив 1,29 у 2019 році та 1,08 у 2020 році. Ця тенденція свідчить про те, що ВАТ «Галекс-Агро» стає все більш незалежним від зовнішніх джерел фінансування;

збільшення коефіцієнта автономності (2018 - 0,11; 2019 - 0,44; 2020 - 0,48) також свідчить про збільшення частки власного капіталу в загальному капіталі ВАТ «Галекс-Агро»;

індекс маневреності в 2018 році негативний – мінус 1,42. Це свідчить про те, що розмір основних засобів перевищує власний капітал підприємства. Однак із збільшенням власного капіталу в наступному 2019 році цей коефіцієнт становив 0,58, але знизився до 0,24 у 2020 році;

коефіцієнт оборотних коштів становив мінус 0,18 у 2018 році, 0,45 у 2019 році та 0,22 у 2020 році. Ця позитивна динаміка свідчить про те, що оборотні кошти вкладаються в найбільш ліквідні активи, зменшуються запаси та витрати, зменшується дебіторська заборгованість.

ВИСНОВКИ

У сучасних умовах подальший розвиток сільського господарства, збільшення сільськогосподарського виробництва та покращення фінансового становища сільськогосподарських підприємств можливі лише на основі підвищення темпів інтенсифікації.

Вивчивши та всебічно проаналізувавши господарську діяльність ВАТ «Галекс-Агро», визначивши її сильні та слабкі сторони, потенційні можливості та загрози, а також проаналізувавши її конкурентну позицію, можна зробити висновок, що підприємство має зосередитися на:

товарний ринок і конкурентна стратегія – слід вжити заходів щодо зниження собівартості продукції та покращення якості продукції, показати шляхи подальшого підвищення конкурентоспроможності продукції, що дозволить зміцнити позиції підприємства на ринку;

інноваційно-інвестиційна стратегія - підприємство повинно поєднувати цілі технічної політики з інвестиційною політикою, спрямовувати вільні кошти на придбання технологічного обладнання та впровадження нових технологій;

стратегія розвитку – зосередити зусилля на досягненні сталого розвитку шляхом удосконалення виробництва нової сільськогосподарської продукції підприємствами, підвищення їх конкурентоспроможності та виходу на зовнішні ринки;

маркетингова стратегія - підприємство має реалізувати комплекс заходів, які дозволять гнучко адаптуватися до ринкових умов з урахуванням позиції товару на ринку, а також прискорити збут сільськогосподарської продукції;

стратегія управління низкою галузей - керівництво ВАТ «Галекс-Агро» має постійно контролювати всі види діяльності та асортименти з метою диверсифікації діяльності та продукції;

центральна стратегія диверсифікації – підприємство повинно знаходити та використовувати додаткові можливості для нової продукції, тобто існуюче виробництво на ВАТ «Галекс-Агро» залишається центральним елементом його діяльності, а нові створюються на основі вже розроблених можливостей. Ринок;

стратегія горизонтальної диверсифікації - компанія повинна шукати нові можливості на існуючому ринку через нові продукти, які потребують нових технологій.

ВАТ «Галекс-Агро» має враховувати фактори ризику, які, як відомо, існують у будь-якому бізнесі, тому підприємство має бути готовим до можливих негативних наслідків цих факторів.

Основним фактором ризику, що визначає результати господарської діяльності в сільськогосподарському виробництві, є погодно-кліматичні умови. Вони істотно впливають на ефективність і якість продукції, а отже, і на загальні фінансові результати господарської діяльності.

Факторами ризику в сільськогосподарському виробництві також є:

зниження ринкових цін на сільськогосподарську продукцію;

підвищення цін на паливо та нафтопродукти, особливо в сезон збору врожаю;

можливі зміни податкового законодавства щодо сільськогосподарських товаровиробників;

можливі несправності обладнання, пожежі, крадіжки, недобросовісні дії влади тощо.

Все це дозволяє зробити наступні висновки:

1. Збільшення собівартості зернових і зернобобових культур пов'язане зі збільшенням собівартості одиниці їх виробництва в результаті зниження врожайності цих рослин через погодні умови. Тому, розробляючи виробничу програму, віддає перевагу вирощуванню інших культур (насіння соняшнику та цукрових буряків), збільшуючи посівні площі;

2. У 2018 - 2020 роках виручка ВАТ «Галекс-Агро» була отримана від реалізації (у 2018 році - 97,3%, у 2019 році - 76,3%, у 2020 році - 85,5%); інша операційна діяльність (2,7% у 2018, 23,0% у 2019, 7,5% у 2020) та інші фінансові доходи (0,0% у 2018, 0,7% у 2019, 2020) 6,9% у .

Загальна сума доходу: у 2018 році – 2949,5 тис. грн.; 2019 рік - 7 021,1 тис. грн.; У 2020 році - 6250,9 тис. грн.;

3. Аналіз значення фінансової стійкості ВАТ «Галекс-Агро» дозволяє зробити висновки:

- ВАТ «Галекс-Агро» стає все більш незалежним від зовнішніх джерел фінансування;
- збільшено частку власного капіталу в загальному капіталі ВАТ «Галекс-Агро»;
- розмір основних фондів перевищує суму власного капіталу підприємства;
- власний оборотний капітал вкладається в найбільш ліквідні активи, зменшуються запаси та витрати, зменшується дебіторська заборгованість.

Оптимальне теоретичне значення індексу CFS становить не менше 0,6.

Оптимальне теоретичне значення K_n трохи більше 1,0.

Оптимальне теоретичне значення K_a становить не менше 0,5.

Оптимальне теоретичне значення k_m не менше 0,5.

Оптимальне теоретичне значення K_{os} становить не менше 0,2.

4. За аналізом показників господарської діяльності та прибутковості ВАТ «Галекс-Агро», можна помітити, що:

- компанія в цілому прибуткова, погіршення рентабельності активів у 2020 році можна пояснити погіршенням рентабельності продажів у порівнянні з 2019 роком;
- коефіцієнт кредиту та виплати значно нижчий від теоретичного значення (не менше 0,8), оскільки дебіторська заборгованість

значно менша за позичені суми. Це тому, що ця компанія знаходиться на стадії розвитку.

Пропозиції щодо покращення фінансового стану підприємства:

1. Основним напрямком покращення фінансового стану ВАТ «Галекс-Агро» є збільшення прибутку, який може бути досягнутий шляхом:

- збільшення обсягів реалізації продукції (робочих місць, послуг);
- зниження витрат виробництва та реалізації;
- постійне зниження позареалізаційних витрат.

Стабільна, високоефективна діяльність ВАТ «Галекс-Агро» також вирішить ряд соціальних проблем:

- забезпечити працевлаштування працівників колишніх сільськогосподарських колгоспів;
- своєчасна виплата заробітної плати;
- орендні платежі орендодавцям як у грошовій, так і в натуральній формі;
- своєчасні розрахунки з бюджетними та позабюджетними коштами.

2. Для покращення фінансового стану ВАТ «Галекс-Агро» необхідно:

- визначити шляхи подальшого підвищення конкурентоспроможності продукції, що зміцнить позиції компанії на ринку;
- вживати заходів щодо зниження собівартості продукції та підвищення якості продукції;
- поєднувати цілі технічної політики з інвестиційною, спрямовувати вільні кошти на придбання технологічного обладнання та впровадження нових технологій;
- здійснення комплексу заходів, які забезпечать гнучкість адаптації до ринкових умов та прискорення реалізації

сільськогосподарської продукції з урахуванням позиції товарів на ринку;

- зосередити зусилля на досягненні темпів сталого розвитку шляхом удосконалення виробництва нових підприємств сільськогосподарської продукції та підвищення їх конкурентоспроможності.

ВАТ «Галекс-Агро» має ряд конкурентних переваг:

- якісні показники продукції за рахунок використання високоврожайного елітного насіння сільськогосподарської продукції;
- використання сучасних технологій та сільськогосподарської техніки;
- застосування високоефективних засобів захисту рослин, мінеральних та органічних добрив.

Основними факторами, що знижують собівартість продукції ВАТ «Галекс-Агро», є: підвищення продуктивності праці, підвищення продуктивності рослинництва та тваринництва, раціональне використання виробничих фондів, зниження собівартості тощо.

3. Для зниження витрат необхідно:

- складання технологічних карт кожної культури з урахуванням усіх вимог агротехніки, що дозволить найбільш раціонально використовувати матеріальні ресурси та працю;
- максимальна механізація виробничих операцій у рослинництві та тваринництві, впровадження передових технологій, досягнень науки та передового досвіду для збільшення виробництва та зниження витрат живої праці;
- самостійно постійно вдосконалювати культурні рослини ВАТ «Галекс-Агро» дозволить значно знизити витрати на

транспортування сільськогосподарської продукції та оплати сторонніх послуг;

- закупівля паливно-мастильних матеріалів, насіння, гербіцидів, мінеральних добрив та інших матеріалів оптом, що значно знизить витрати на закупівлю.

Підвищення врожайності та продуктивності худоби дозволить підприємству ВАТ «Галекс-Агро» не тільки знизити собівартість продукції, але й значно збільшити обсяги реалізації, а отже, збільшити прибуток.

Крім того, компанія може збільшити продажі за рахунок розширення асортименту продукції, пропонуючи обладнання для переробки сільськогосподарської сировини. Перспективні та передові селекційні дослідження з розведення та реалізації худоби.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аналіз господарської діяльності: навч. посіб. / В.О. Шевчук, О.В. Коновалов, В.П. Пантелеєв. — К.: ДП «Інформ.-аналіт. Агентство», 2011. — 399 с.
2. Аналіз господарської діяльності: теорія, методика, розбір конкретних ситуацій, далова гра на прикладі металургійного підприємства: Навч. посібник / За ред. К.Ф. Кавальчука. — Дніпропетровськ: Пороги, 2010. — 398 с.
3. Андрєєва Г. І. Економічний аналіз [Текст]: навч.-метод. посібник / Г. І. Андрєєва. — К. : Знання, 2008. — 263 с. — (Серія «Вища освіта ХХІ століття»).
4. Андрійчук В. Г. Економіка підприємств агропромислового комплексу: підручник / В. Г. Андрійчук. — К.: КНЕУ, 2013. — 779 с.
5. Горлачук В. В. Економіка підприємства: навчальний посібник / В. В. Горлачук, І. Г. Яненко. — Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2010. — 344 с.
6. Данилюк М. О. Планування і контроль на підприємстві: Навч. посіб. / М. О. Данилюк. — Львів: «Магнолія 2006», 2013. — 328 с.
7. Аверіна М.Ю. Аналіз та оцінка фінансового стану підприємства: шляхи покращення М. Ю Аверіна // Актуальні проблеми економіки. — 2012. — № 9. — С. 92–100.
8. Мних Є.В., Барабаш Н.С. Фінансовий аналіз: підручник / — К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. — 536 с .
9. Білик М.Д. Фінансовий аналіз: Навчальний посібник / Білик М.Д., Павловська О.В., Притуляк Н.М., Невмержицька Н.Ю. — К.: КНЕУ, 2005. — 589 с.

10. Крамаренко Г.О. Фінансовий аналіз і планування. — Київ: Центр навчальної літератури. 2003. — 224 с.

11. Мец В.О. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства: навч. посібник. — К.: КНЕУ, 2000. — 132 с.

12. Брігхем Є. Ф. Основи фінансового менеджменту: Підруч.: Пер. з англ. — К.: Молодь, 2009. — 1000 с

13. Верланов О.Ю. Оцінка фінансового стану підприємств із виробництва машин і устаткування: питання методології та методики: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)» [Електронний ресурс] / О.Ю. Верланов; Одес. держ. екон. ун-т. - О., 2008. - 20 с.

14. Вовк В.М. Методика та організація аналізу формування і використання фінансових ресурсів підприємства: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.06.04 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» [Електронний ресурс] / В.М. Вовк; Терноп. акад. нар. госп-ва. - Т., 2004. - 20 с.

15. Жукова О. А., Киш Л. М. Організація і методика економічного аналізу: Навч. посіб. – Вінниця : Вінницька газета, 2012. – 301 с.

16. Мачкур А. Є. Економіка і управління підприємством: навч.-метод. посіб / А. Є. Мачкур . – Л. : Видавництво національного ун-ту «Львівська політехніка», 2008. – 92 с

17. Покропивний С. Ф. Економіка підприємства: Підручник / С. Ф. Покропивний. – К.: КНЕУ, 2006. – 528 с.

18. Рудницька О.М., Біленська Я.Р. Шляхи покращення фінансового стану українських підприємств / Рудницька О.М., Біленська Я.А. // Вісник «Логістика», Львів: Вид-во НУ ЛП, 2009. — № 649 — С. 132–138.

19. Савицька Г.В., Градова А.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: навч. посіб. К.: Знання, 2014. 654 с.

20. Сарапіна О.А. Системний аналіз фінансового стану підприємства: методика та напрями вдосконалення / Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки – 2013 – № 1. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_01/Sarapina.pdf

21. 1. Шеремет А.Д. Методика фінансового аналізу діяльності комерційних організацій / А.Д. Шеремет, Е.В. Негашев; 2-е изд., перераб. и доп. – М.: ИНФРА-М, 2008. – 208 с.

22. Вакульчик О.М. Інтегральна оцінка фінансового стану суб'єктів господарювання під час отримання статусу уповноваженого економічного оператора / О.М. Вакульчик, О.О. Книшек, А.М. Петросян // Вісник АМСУ. – 2014. – № 1 (51). – С. 98–106.

23. Мних Є.В. Економічний аналіз: [підручник] / Є.В. Мних. – К.: Знання, 2011. – 630 с

24. Томілін О.О. Сутність та оцінка фінансового стану сільськогосподарського підприємства / О.О. Томілін, А.С. Лесюк [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://global-national.in.ua/archive/14-2016/115.pdf>.

25. Цал-Цалко Ю.С. Фінансовий аналіз : [підручник] / Ю.С. Цал-Цалко. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 566 с.

26. Методичні рекомендації по аналізу фінансово-господарського стану підприємств та організацій [Електронний ресурс]: Лист Державної податкової адміністрації України від 27.01.1998 р. № 759/10/20-2117. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>.

27. Логвиненко Ю.Л. Сутність рейтингування підприємств та його значення в ринкових умовах / Ю.Л. Логвиненко // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Проблеми економіки та управління. – 2009. – № 640. – С. 319–327.

28. Городня Т.А. Забезпечення фінансової стійкості та платоспроможності підприємства / Т.А. Городня, Т.А. Кузик // Науковий вісник НЛТУ України. – 2013. – Вип. 23.16. – С. 191–196.
29. Офіційний сайт Агентства з розвитку інфраструктури фондового ринку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.smida.gov>.
30. Бойчик І.М. Економіка підприємства: навч. посіб. / І.М. Бойчик. – К.: Атіка, 2004. – 480 с.
31. Дем'яненко М.Я. Фінансовий словник-довідник / М.Я. Дем'яненко, Ю.Я. Лузан, П.Т. Саблук. – К.: ІАЕУААН, 2003. – 507 с.
32. Коломієць Н.О. Методологічні аспекти оцінки фінансового стану як основи ефективного управління підприємством / Н.О. Коломієць, О.П. Коломієць [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://journals.uran.ua/index.php/wissn021/article/viewFile/99627/94703>.
33. Сабадирьова А. Л. Потенціал і розвиток підприємства : Навчальний посібник / А. Л. Сабадирьова, О. М. Бабій, Т. В. Куклінова, Д. Є. Салавеліс. – Одеса: ОНЕУ, ротапринт, 2013. – 343 с.
34. Федонін О. С. Потенціал підприємства: формування та оцінка: навч. посіб. / О. С. Федонін, І. М. Репіна, О. І. Олексюк. – Київ: Вид-во КНЕУ, 2004. – 316 с.
35. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
36. Базилінська, О. Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика: навчально-методичний посібник / О. Я. Базилінська. – К.: Центр учбової літератури, 2009. - С.107-108.
37. Дегтярьова В.М. Фінансовий аналіз: навчально-методичний посібник / В.М. Дегтярьова, К.Ю. Мамченко. – Донецьк: ДонДУУ, 2011.- С.186-187.

38. Перетятко А. Ю. Сучасні підходи до оцінки фінансово-господарської діяльності як основи ефективного управління підприємством / А. Ю.Перетятко. – К.:Освіта, 2006. -С.19-22.

39. Андрійчук В.Г. Ефективність діяльності аграрних підприємств: теорія, методика, практика, аналіз: монографія. Київ: КНЕУ, 2005. 292 с.

40. Долан Э.Дж., Линдсей Д. Рынок: микроэкономическая модель / пер. с англ. В.В. Лукашевича и др.; под общ. ред. Б.М. Лисовика, В.В. Лукашевича. Санкт-Петербург, 1992. 496 с.

41. Суліма Н.М., Степасюк Л.М., Величко О.В. Економіка і фінанси підприємства: підручник. Київ: Компринт, 2015. 465 с.